

KULTÚRA

ROČNÍK XVII. – č. 19

DVOJTÝŽDENNÍK ZÁVISLÝ OD ETIKY

29. OKTÓBRA 2014

Vydáva FACTUM BONUM, s. r. o. • Šéfredaktor TEODOR KRIŽKA • Redakcia: Sološnická 41, 841 04 Bratislava, Mobil: 0911 286 452 • e-mail: kultura@orangemail.sk • Cena 1,50 €

VLASŤ

Aká je krásna zem, čo vrúbia Tatry,
ten oltár v chráme Boha na výsosti!

Ich živou vodou požehnali pátri
už pokolenia predkov a ich kosti
nesú nás ponad búrky ako mosty,
nás, svoje deti - o to nevďačnejšie,
o čo viac jeme do sýtosti.

Nuž preto plačú tieto smutné verše.

TEODOR KRIŽKA

Aká je krásna zem

Málo je slz a ešte menej básní,
aby nám vyprosili lepšie srdcia,
dosť očistené na lásku a na sny,
tie srdcia z jediného šľachetného kusa
človečenskosti, nežné ako húsa.

Ach, kde ste pátri, kde sú vaše dlane,
čo ako vinič hore k Bohu pnú sa?

Ku komu z vás ísť, ak chcem požehnanie?

ADRESA

Aj keď si oplúta, špinavá, biedna,
navždy si pre mňa jedna-jediná.
Po svojich večných labyrintoch veď ma,
veď ma a vyveď ako z komína

pokojný svetlý dym. Značieva to predsa,
že v peci horí a že za pecou
krúti sa ktosi – ktosi, kto smie chvieť sa
ako list na osike s adresou

lásky a vlasti... Za tie treba horieť,
teda aj zhorieť, živý navzdory.
Tak horím, dobre podpálená obeť,
nedokonalý oheň pokory.

Naivné je to, až do plaču detské,
čo mlčí oheň mím, no a ja s ním.
Horí však, praská, blkoce to v pecke.
Z komína stúpa tichý svetlý dym.

Z tvorby Huberta Čepiššáka

www.kultura-fb.sk

Kým náš prezident a jeho okolie vernopoddanne tancuje lokajské tance, celá Európa, ba celý svet pomaly bystrí pozornosť. Práve sa totiž odohráva začiatok historických zmien. Našiel sa štát a jeho predstavitelia, ktorí majú nielen odvalu, ale aj dostatok síl na to, aby vyslovili pochybnosť, či je monopolárny svet ozaj také blaho pre ľudstvo.

Isteže, odvahu ani silu nik neuberie iba tak, z večera na ráno. Na odvahu treba nazbierať dostatok argumentov a argumenty podprieť

Okamih zlomu

TEODOR KRIŽKA

trénovanými svalmi. A vari môže byť väčší argument ako fakt, že vás obkľučujú dookola vojenské základne toho, kto sa vám celé roky usiluje nahovoriť, že to všetko robí z priateľských pohnútok?

Písal som to už mnohokrát a ani teraz nepoviem asi nič neznáme. Výsledkom monopolárneho sveta sa nestal dialóg, pravý multikulturalizmus, tolerancia, vzájomná úcta. Naopak, tieto cnosti sa stali riedidlom tradícií, z o m knutosti historických národov, negácie dejinnej skúsenosti, uspávania bdelosti, mladá generácia strácala vedomie identity, spolupatričnosti s vlastnými predkami, s vlastným okolím, s vlastnou kultúrou a chtiac-nechtiac napomáhala rozpušťať tieto duchovné a mravné hodnoty ako kocku cukru v čaji. Nový svetový poriadok, vymyslený v jedinom centre, ako valec drvil všetko pred sebou a nijaká prekážka mu neodolala. Videli sme ponížené Srbsko, zničený Irak, Afganistan, Lýbiu, Sýriu. A vidíme hneď za humnami bratovražedný boj, nie nepodobný na ten z Juhozápadu, ktorého príčinou nie sú rozpory medzi národmi, ale obyčajné hegemoniálne konanie. Triumfalizmus hegemóna, ktorým nahradili zodpovednosť a zdravý rozum, zabudol na princípy, ktorých hodnota v minulosti vedela združiť toľko štátov sveta! Premenil starú Európu na kolóniu, ktorej za pomoci médií manipulatívne vládnu podivní lokaji. Denne sa posmieva tomu najsvätejšiemu, čo zdvihlo z trosiek antiky jedinečnú civilizáciu, siahajúcu po ideále, a nie po rozkoši.

Ak niekto neveril, že bombardovanie Belehradu bolo vlastne bombardovaním Moskvy, alebo že vojna v Sýrii či pred ňou prevrat v Gruzínsku a pod. úzko súvisia s pripravovaným pokusom o porážku Ruska, mal by si dobre pretrieť oči. Veď už sa bombarduje a strieľa na historickom území Ruského impéria. A na to je prsto Rusko povolane odpovedať. Musel by to urobiť ktorýkoľvek štátnik, ak by sa nemal stať vlastizradcom.

Škoda, že politici na Západe tak slepo veria vo svoj triumfálny pochod na Východ. Čaká ich totiž iba sklamanie, ako už neraz v dejinách. Oni totiž nepoznajú to, čo poznajú Rusi - odriekanie a lásku k vlasti. I keby sa im podarilo vojensky obsadiť krajinu, čaká ich v tejto záhadnej krajine Vietnam. Bránil by sa tam každý tieň, každý kameň, každý strom.

Angličtina

Ako sa ten svet mení! Smelo môžeme povedať, že dnes je jazykom pokroku a mieru angličtina. Mieru? Veru áno, veď si len spomeňme na humanitárne bombardovanie Srbska, s dôrazom na slovo humanitárne. Trvalo len osemdesiat sedem dní, ale mier tam hneď zavládol. Alebo taký Irak, kde sa len-len že nenašli zbrane hromadného ničenia. Keby sa zbrane hromadného ničenia boli našli, neboli by sa dali použiť, veď je to jasné ako facka! A mier bol zachránený! Ako bonus sa podarilo zlikvidovať Saddáma a zaviesť tam demokraciu. Celkom sa to, pravda, nepodarilo, ale veľa nechýbalo, demokracia tam ešte nejako nerozkvitla, ale úmysel bol správny a úmysel svätí prostriedky. Nemusíme však ísť až tak ďaleko do minulosti, stačí sa pozrieť na Ukrajinu. Aj tam ide najmä o mier, treba urobiť hrádku rozpiňavému Rusku, ktoré ak má niečo za lubom, tak je to narušenie mieru. A treba podčiarknuť, že prominenti ukrajinskej revolúcie sú veru dobre podkutí v tomto jazyku. Za všetkým stojí angličtina - jazyk nepustí, ako hovorí jeden môj známy jazykovedec.

A čo pokrok? Veď to je zrejme na prvý pohľad - slobodná tlač s pravdivými informáciami z prvej ruky, súkromné médiá šíriace samé hodnotné programy, šou, reality šou, talkšou, šou, šou, šou... Netreba zabudnúť ani na ich kvalitné a objektívne správy. Pokrok to dotiahol tak ďaleko, že za nimi veľmi nezaostávajú ani tie verejnoprávne. No nesmieme obísť ani spoločenský život, ľudské práva, LBGTI, ešte donedávna kruto potláčaná menšina, a dnes? Dnes sa stáva vzorom, normou, praporečnikom pokroku. A za všetkým je angličtina, jazyk pokroku a mieru. Veru, jazyk nepustí...

Niektorí nežičlivci, čo nežičlivci, spiatocníci! to pripisujú javu, ktorý nazývajú butatút. Vraj butatúti sa opičia, strácajú vlastnú tvár. Ale nedajme sa zmiasť, ide o pokrok! Pokrok je nezadržateľný, globalizácia drví všetko, čo jej stojí v ceste. Malé, úbohé duše to nedokážu prijať, tí správni však pochopili ducha čias, že totiž angličtina je bohoslužobný jazyk globalizácie. Kto by nechcel poznať, šíriť a presadzovať bohoslužobný jazyk moderného, nastupujúceho sveta, sveta absolútnej demokracie a ešte absolútnejšej slobody? Iba spiatocník a zadubbený nacionalista!

A ako je to s výučbou jazyka pokroku a mieru. Lebo ide predovšetkým o novú a nastupujúcu generáciu, ona musí byť jazykovo vybavená a pripravená vstúpiť do nového, krásneho sveta bez hraníc, tých zemepisných, ale aj imaginárnych, teda do sveta bez akýchkoľvek obmedzení. Nuž, niekto by mohol spokojne povedať, že po tejto stránke je to v poriadku, takrečeno OK, veď s angličtinou sa začína už na základnej škole, niektorí rodičia dávajú deti už do materských škôl s vyučovacím jazykom anglickým. No musíme konštatovať, že to veru nestačí. S angličtinou treba začať v prenatálnom období, teda pokým je nenarodený človečik v maternici.

Že ako? Povedzme že rodičia - podľa najnovšej terminológie rodič 1 a rodič 2 - sa rozhodnú splodiť dieťa. Najlepšie je, ak si v okamihu plodenia pustia nejakú anglickú hudbu (pravdaže, môže byť aj americká), nejaký šláger s dobre zrozumiteľnými slovami. Odborné štúdie dokazujú, že oplodnenie v takomto prípade prebehne oveľa úspešnejšie ako pri klasickom postupe. A aj deti počaté za takýchto okolností sa po narodení rýchlejšie učia jazyk pokroku a mieru.

No tým sa vec nekončí. Pokrok dospel až do bodu, že umožňuje jazykovo ovplyvňovať plod v tele matky, pardon, v tele rodiča 2 (alebo rodiča 1, to závisí od demokratickeho rozhodnutia obidvoch rodičov) počas celej tarchavosti. Do maternice rodiča 2 (alebo 1) sa vovedie zvláštny zvukovod a tým sa privádzajú k plodu anglické slová, najprv jednoduché, potom zložitejšie a napokon celé vety. Dobré je, ak sa tento proces posilňuje aj zvonka, tarchavý rodič (1 alebo 2) si na brucho pripevní malé zariadenie v tvare lievika, ktorým aj zvonka privádza k plodu anglické slová, čím podporuje vnútromaternicovú inkultúru plodu. Niektoré štúdie opisujú prípady, že takto šľachtené dieťa tesne po narodení zašepce čosi ako "wow" a až potom spustí príslovečný plač. Rodiča, ktorý privedie na svet takéhoto novorodenca, vraj opanuje pocit nepopísateľného šťastia. A ďalší zaujímavý fakt, že najintenzívnejšie pocity šťastia mávajú pri pôrode práve slovenské ženy...

Natíska sa otázka, či môžeme byť s takýmto stavom spokojní. Nuž čiastočne áno, ale len čiastočne. Na jednej strane nás naplnia hrdosťou, že sú to práve slovenské ženy, ktoré najintenzívnejšie prežívajú šťastie z vydatenej inkultúry, dalo by sa povedať, že z inkultúrovaného novorodenca, no na druhej strane musíme vyjadriť isté sklamanie nad tým, že ich nie je viac. Hoci sme vyslovili uspokojenie nad publizáciou a shopizáciou Slovenska a nad prevahou anglických nápisov na obchodoch, musíme vyjadriť isté znepokojenie nad pomerne pomalým zavádzaním angličtiny do bežného života. Vezmime si také skratky, napríklad skratku R. I. P. - requiescat in pace, odpočívaj v pokoji, používa sa na náhrobných kameňoch, netreba ju vymazať, je dôležité, že nie je slovenská a navyše sa to dá chápať aj ako rest in peace, čo po anglicky znamená odpočívaj v pokoji, teda je to v poriadku. No už taká skratka ako HUP - hlavný uzáver plynu, to je už iná káva, po anglicky to znie main gas lock, skratka z HUP treba spraviť MGL.

V poslednom čase sa objavili na uliciach plagáty s nápisom „Čistíme Slovensko!“ Správne! A ja dodávam, nielen čistíme, ale aj vyčistíme, vyčistíme Slovensko od slovenčiny! A autor týchto riadkov nebude pokojne spavať, pokiaľ sa zo všetkých HUP na Slovensku nestanú MGL... Tak prisahám!

IGOR KŠIŠAN

V našej spoločnosti je už akousi tradíciou hodnotiť politických funkcionárov (prvý raz) po sto dňoch vo funkcii. Tri mesiace sú obdobie, za ktoré sa nedajú urobiť zázraky, avšak na druhej strane dost' dlhým časom na otvorenie zásadných tém, ktoré chce ten či onen politik počas volebného obdobia prioritne riešiť. V ideálnom prípade by sa okrem ich otvorenia a pomenovania žiadalo aj vytýčenie cieľov a načrtnutie spôsobu ich riešenia.

V polovici septembra uplynulo práve spomínaných sto dní odo dňa, kedy sa ujal svojho úradu aktuálny prezident Slovenskej republiky, pán Kiska. Ak počítame všetkých prezidi-

lasti svoj sľub (aspoň za prvých sto dní) neplní. Ďalším konkrétnym sľubom bol zvýšený záujem o regióny. Veľa sa hovorilo o jeho cestovaní, o tom ako bude tráviť dostatok času v regiónoch Slovenska a podieľať sa tak na ich priamom rozvoji! Opäť pomerne ľúbivé, avšak nič nehovoriace a najmä tiež nevelmi naplnené predsavzatie... Aby sme však nehovorili iba o tom, čo pán prezident nesplnil, treba pre korektnosť uviesť aj niečo z toho, čo urobil. Pozornejší čitateľ určite odpustí, ak niečo opomeniem, ale ja som si všimol z tých "zásadnejších", mediálne známych krokov iba nasledovné prezidentské po-

Sto dní prezidentových

dentov v histórii samostatného Slovenska, ide celkovo o piatu hlavu štátu. Nuž pozrieme sa, čo sa mu podarilo, alebo lepšie nepodarilo uskutočniť zo svojich proklamovaných vízií, stanovených vo volebnej kampani. Medzi obligátne sľuby patrili vyhlásenia o jeho zaručenej nestrannosti a nadstranickosti, o podpore občanov a riešenia ich každodenných problémov, o záruke lepšieho života obyvateľov Slovenska po jeho zvolení, o vďaka (už vopred) za prípadné postrehy a podnety, ktoré bude aktívne riešiť a v neposlednom rade, že bude ten, o ktorého sa budú môcť radovať občania oprieť. Z tohto balíka sľubov určite "splnil" svoju nadstranickosť (nestrannosť), pretože priamo nepochádza z nijakej existujúcej politickej strany, avšak s tou nestrannosťou to už také jednoznačné nie je. Stal sa akousi predĺženou rukou opozičných strán v denno-dennom ťažení proti vládnemu Smeru (mediálne prestrelky s predsedom vlády, rozdielne zahranično-politické stanoviská a pod.), teda presne tým, čo najviac kritizoval na predchádzajúcom prezidentovi, iba v opačnom garde. Ostatné z týchto sľubov sú iba všeobecné a nesplniteľné, resp. neovplyvniteľné klíše. Druhou najviac kritizovanou vlastnosťou Ivana Gašparoviča z Kiskových úst bola jeho údajná nízka aktivita. Iste, všetko sa dá robiť lepšie, v tomto prípade aktívnejšie, ale prezidentovo doterajšie pôsobenie svedčí skôr o tom, že ani v tejto ob-

činy: 1) Nevymenovanie parlamentom odsúhlasených kandidátov na ústavných sudcov, ďalšej sudkyne a odvolanie členov Súdnej rady, čím spôsobil jemný chaos a čiastočne ochromil funkčnosť Ústavného súdu 2) Návšteva jedálne v polešovni a osobné posúdenie kvality stravy, bez komentára 3) Napriek tomu, že vyhlasoval, že bude prezidentom všetkých občanov, v prípade petície za vypísanie referenda, iniciovanej Alianciou za rodinu, sa obrátením na Ústavný súd prezentoval skôr ako zástanca menšiny 4) Aliancii NATO ponúkol na summite vo Walese možnosť zriadiť si na našom území vojenskú základňu, s čím väčšina ľudí na Slovensku, na ktorú sa neustále odvoláva, zaručene nesúhlasí a navyše na to ani nemal právo (mandát) 5) V otázke ekonomických sankcií proti Ruskej federácii sa postavil jednoznačne, ako to už býva pri nestranných a obyčajných ľudí zastupujúcich prezidentoch zvykom, na stranu USA a 6) oblihal si hlavu studenou vodou, v rámci bizarnej (hoci charitatívnej) akcie Ice Bucket Challenge, čo považujem za gesto dehonestujúce úrad prezidenta republiky.

Sto dní skutočne nie je veľa, no po toľkom krikú, hystérii, kritike predchádzajúceho prezidenta a bombastických volebných sľubov, by som ako občan Slovenskej republiky čakal od svojej novozvolenej hlavy štátu predsa len o niečo viac.

JÁN KŠIŠAN

Kresba: Andrej Mišanek

Na ukrajinsko - ruskom dvojja-
zyčnom internetovom fóre
("Ukrajina jedyna - strana
odna") bol pod menom "pravdoiska-
tel77" publikovaný tento materiál:

*Duša kričí a plače; ako sa to len
mohlo stať?! Prečo sa naraz ukázalo,
že tu, na našej vlastnej zemi, máme do-
činenia s nepriateľom? A prečo časť
obyvateľstva podporuje diverzantov a
banditov? A ešte, prečo sú naše vojská
pasívne, ocitajú sa v nastražených
pasciach a hynú. Zdá sa, že prehrá-
vame. Strácame Donbas. Ba, už sme
ho stratili... Ale my nesmieme odísť!
Je to bojové pole vojny za Ukra-
jinu! Skutočnej vojny bez kompromi-
sov a bez sentimentu. Ak obyvateľstvo
blokuje cesty, ak v čele diverzantov a
banditov kráčajú ženy, ktoré chcú byť
živým štítom, je jasné, že ony si svoj
osud zvolili sami.*

*Nenávidia nás preto, že sme Ukra-
jinci, pre osobitosť nášho ducha,
preto, že v duši sme slobodní ľudia.*

*Ale s takými ľuďmi treba postupovať
adekvátne a nemilosrdne. Nevy-
hneme sa vojne s Ruskom. Už sme sa
ocitli v pasci, ktorú nám pripravili. A
teraz máme túto pascu zničiť a prejsť
na nepriateľské územie. Náš skutočný
cieľ je Rusko! Rusko ako nositeľ zloči-
neckého a otrockého vedomia, ako
"anti-hodnota". Putin túži po obetiach
a aj ich dosiahol.*

*Nám momentálne nikto nepomôže.
Svet sa len vtedy zamieša, keď bude
musieť. A on veru bude musieť vyrezať
tento strašný rakovinový nádor na tele
našej planety! Preto musíme ísť do
Donbasu a bojovať tam s Ruskom, keď
si to tak prajú, keď si vybrali takýto
variant osudu. Musí to byť teritórium
vojny a nech zvíťazí silnejší!*

*Donbas je potrebné zaplaviť diver-
zantskými skupinami dobrovoľníkov,
ktoré budú tvrdo konať tam, kde ofici-
álna armáda zachováva pravidlá. Špeci-
álne vyhladávať a bez milosti, na vý-
strahu, likvidovať Čečencov, o ničom s
nimi nediskutujú, lebo tak či inak,
všetci sú navzájom poprepájaní.
Machno (Nestor Ivanovyč, (1888 -
1934) bol ukrajinský anarchistickej re-
volucionár, veliteľ partizánskej Revo-
lúčnej oslobodzovacej armády Ukra-
jiny - pozn. P.O.) džigitov (Kirgizi,
veľmi dobrí a odvážni jazdci na ko-
ňoch - pozn. P.O.) polieval petrolejom
a hnal ich behom po stepi!*

*Musí to byť križová výprava, v kto-
rej všetci pôjdu, majú v rukách to, čo
sa komu pritrafi... Musí to byť vojna
celého národa! Len tak môžeme zvíťaziť
a zachovať Ukrajinu.*

Autor: pravdoiskatel77

Len si všimnite, aký je to štýl; aká
istota, aký hnev, aká nenávisť a aká
nemilosrdnosť... Toto čítame v ruštine
i v ukrajinčine. Čítame, čo na adresu
Rusov, na adresu Ruska napísal Ukra-
jinec alebo Ukrajinka.

Nebudem komentovať tento text.
On hovorí sám za seba...

Chcem vám prečítať z dokumentu -
povedzme, že z dokumentu, ktorý sa na
veci pozerá z inej perspektívy, upiera
trocha iný pohľad na to, čo sa deje...

Je pravda, že Rusko sa dnes ocitlo
prakticky v úplnej izolácii. Ostalo
samo. Ale práve dnes Rusko svetu po-
ukazuje na to, že kto je kto a čo je čo...
Mám nádej, že takýto príklad pochopenia
Ruska sa rozšíri i na tých, ktorí
dávno všetko vedia (alebo aspoň tu-
šia), ale sa boja zodvihnúť hlavu.

Celý svet sa čuduje a čudoval sa,
prečo Rusko mlčí..., prečo mlčal... -
povedzme Putin? Veď tam sa dejú
bohvie aké veci a on sa stretáva s pa-
raolympionikmi..., vedie si rôzne ro-
kovania..., úplne normálna situácia;
stretnutia s ministrami, akýsi bežný
domáci život, atď., atď... Žiadna hys-
téria, všetko je... akési príliš spokojné.
Pripojili Krym? No, pripojili... Všetko

ide voľajako tak - prirodzene, samo-
zrejme.

Prečo je to tak? To je tiež vážny
moment. Veľmi vážny moment! Mo-
ment pochopenia ruskej povahy. Po-
chopenie toho vnútorného sústreďenia
sa, o ktorom hovoril Gorčakov (Ale-
xander Michajlovič, 1798 - 1883,
ruský diplomat, expert na vnútrone-
mecké vzťahy, od roku 1856 minister
zahraničných vecí. Usiloval sa o obno-
venie veľmocenského postavenia
Ruska - pozn. P. O.).

Ilustráciou toho môže byť esej Ro-
mana Nosikova, ktorá sa volá "Starý
poriadok sveta proti Rusku - Počúvajte
ruské mlčanie".

ROMAN NOSIKOV

POČÚVAJTE

RUSKÉ MLČANIE

Celý svet je preplnený výzvami
voči Rusku. Žiada ho a aj jeho prez-
identa dohovoriť "proruským separatistom"
na juhovýchode Ukrajiny. Me-

Teraz svetom zaduní ruská
symfónia...

A zatiaľ... pokiaľ ešte jej prvé tóny
nevnikli do ohromného srdca ľudstva -
vo svete nastáva ticho. Tak rozhodla
ruská duša a niet na svete žiadnej sily,
ktorá by bola schopná zabrániť ná-
stupu tohto ticha. Chriplnu vytréno-
vané hrdlá a skúsení orátori sa zadú-
šajú vopred pripravenými a nauče-
nými slovami.

Ticho trvá.

Ohromné a mohutné ticho ako
medveď prichádza a obopína zeme-
guľu, zvierajú ju do železného objatia.

Ešte sa snažia kričať, aby náhodou
neuverili, že nevyhnutné sa už deje,
aby nedovolili hrôze prejsť z rozumu,
čo si všetko uvedomuje, do srdca,
ktoré by zamrzlo. Ale tieto kriky sa
stále viac podobajú piskľavému vries-
kaniu.

Tak rozhodla ruská duša. A už po
koľkýkrát v dejinách ľudstva Boh s
ňou súhlasí.

tému, ktorú by bolo vhodné s kým-
koľvek posudzovať.

Rusko mlčí a je strašné vo svojom
mlčaní.

Je strašný tento mlčanlivý, všetko
chápajúci, všetko naskrz prenikajúci
pohľad; pohľad, ktorý nenecháva naj-
menší priestor pre akékoľvek pokry-
tectvo, odhaľuje - hoci aj najdokona-
lejšie premyslenú podlosť, každú
zradu, aj keď nežným a láskavým spô-
sobom zavinenú do plienok ospravedl-
nenia, každý zločin.

Kde? Kde len mohli už vidieť
tento desivý pohľad?

Ach, áno...! Ruské ikony.

Tak sa pozerá ruský Boh.

Ruský Boh. Boh - ruský?

Áno, dnes je Boh ruský!

I všetko nebeské vojsko je teraz
ruské. Aj svätý Georgij vymenil svoju
kopiju za RPG-7 (ruský protitankový
granátomet - pozn. P. O.)

Taký je pohľad Ruska. Taký je po-
hľad Boha.

A odpovedi rozumejú: jednoducho
Rusko - to je Boh.

Ale ak je Rusko Boh, tak "Mne
patrí pomsta a ja sa odplatím". (Dt
32,35; Hebr 10,30; Rim 12,19 - pozn.
P. O.) To je o ňom. Jeho bude od-
plata...

Už-už, čochvíľa zaznejú vo ves-
míre prvé tóny novej ruskej symfónie.
Symfónie, ktorá strhne všetky masky,
prevetrá a obnoví celý svet - dušu za
dušou. Nič neopnechá zatuchnutým a
starým. Všetko urobí novým. Zahrmí
ako búrka, preletí svetom ako víchor.
Otrasie neochvejným a na prach roz-
fúka to, čo sa zdalo byť večným.

No zatiaľ sa na svet vznieslo ruské
ticho...

Započúvajte sa do toho ticha...

ROMAN NOSIKOV⁺

6. 5. 2014

Posledné, čo by som, možno aj v
súvislosti s touto esejou, chcel pripo-
menúť...

Niekoľko citátov:

"Rusko je trpaslík, a ja ho zložím
na kolená." Karol XII., rok 1707.

- Po bitke pod Poltavou Švédsko
navždy stratilo status veľmoci.

"Pokorím zaostalé Rusko." Frid-
rich, polovica XVIII. storočia.

- Roku 1759 vstúpili ruské vojská
do Berlína.

"Rusko je kolos na hlinených no-
hách. Ja ho zničím." Napoleon Bona-
parte, 1812.

- Roku 1814 ruské vojská dobyli
Paríž.

"Práve som potvrdil plán "Barba-
rossa". Do konca roka ZSSR obsa-
dím." Adolf Hitler, 1941.

- V 45. roku, keď Červená armáda
vošla do Berlína, Hitler spáchal samo-
vraždu.

"Rusko je iba regionálna veľmoc."
Prezident USA, Barack Obama, 26.
marca 2014.

A odpoveď? Rusko zatiaľ mlčí.
Želám vám všetko najlepšie...

NIKITA MICHALKOV

Besogon TV,

program zo dňa 26. mája 2014

POZNÁMKA:

Roman Nosikov sa narodil

v Moskve roku 1976.

Je to právnik, publicista.

Autor blogu

roman-n.livejournal.com

Spracoval a z ruštiny preložil

Pavol Ondrik

Nechajte sa vyrušiť... Počúvajte ruské ticho

*Hoci "Ruské ticho" z autorského televízneho programu Ni-
kitu Michalkova, z ktorého vám ponúkam niekoľko úryvkov,
bolo odvysielané pomerne dávno - 26. mája 2014, len ne-
dávno sa dostalo ku mne. Tento program sa nazýva "Besogon
TV" a vysielala sa v týždňových intervaloch na TV kanále
Rossija24. Dá sa nájsť na internete, kde si ho môže pozrieť
každý. Samozrejme, kto má záujem.*

*Zdá sa, že dnes nie je vhodné - vzhľadom na vnútrospo-
ločenskú situáciu na Slovensku i globálnu náladu transat-
lantických vzťahov, či z pohľadu euroglobalistických záuj-
mov - vôbec sa dotýkať témy Ruska, a už vonkoncom je ne-
rozumné zaujímať k Rusku, ruskému prezidentovi a ruskému
národu pozitívny postoj.*

dzinárnodné spoločenstvo, ruská inteli-
gencia, ukrajinské mediálne stádo
("mediaklass") sa idú až zadrhnúť od
kriku, v ktorom nám pripomínajú našu
mierumilovnosť, neprotivenie sa zlu,
Leva Tolstého či Mahatmu Ghándího.
Mier! Mier! Pokoj! Milosrden-
stvo!

Toto počúvame celé dni.

A súčasne - s týmito výzvami, z
tých istých úst sa na nás valia hrozby:

Sankcie! Podochnete od hladu!
Zaženieme vás do jaskýň! Do bara-
kov! Prídete o všetko, všetko získame,
všetkých si vás kúpime, prinútime!
Odsúdime...!

Akú odpoveď možno počuť? Čo
počujú títo naši "vyzývači" od ruského
prezidenta? Čo počujú od nášho ná-
roda?

Mlčanie...

Na celý svet zaľahlo ťažké, nezne-
siteľné - ako ticho pred búrkou - ruské
mlčanie.

Ženské slzy odtiekli a vyschli.
Tváre mužov strhané zhnusením a
zlostou sa uspokojili.

Ticho. Svet ochvátilo posvätné
ruské ticho, na pozadí ktorého všetky
výkriky, všetky protesty, všetky trans-
parenty, "zighaily", "smrť vrahom" a
"sláva Ukrajine" i všetky požiadavky
vyzerajú mimoriadne žalostne a sú
úplne nevhodné - ako požiadavka
opilca zahrať "Murku" na konzervató-
riu pred začiatkom Druhého koncertu
pre fortepiano a orchester Sergeja
Rachmaninova. (Murka - dostatočne
obohratá pieseň, klasické tango 20-
tych rokov - pozn. P. O.)

Čas takejto muziky sa už skončil.
A nebude už ani "repu", ani "blúzu",
ani "rokenrolu". Už sú trápní.

*No nemôžem tak neurobiť! Nemôžem nevykričať, ne-
môžem nezaprovokovať... Aby sme sa prebrali z letargie,
ktorú máme dávno zažitú pod kožou, myslieť si, že všetko
"dajako bolo, dajako bude." Nebude... "A my sme mysleli,
že to nejakoj vyjde... A nevyšlo..." (z filmu "Solnečnyj
udar")*

*Časť z tohto textu je priamy prepis zo spomínaného
programu a časť je preklad z dokumentov citovaných v Mi-
chalkovovom programe zo dňa 26. mája.*

Majte odvahu a dajte sa vyrušiť!

*Majte odvahu a nebojte sa vnímať a započúvať sa, hoc
aj do ticha. Do ruského ticha...*

PAVOL ONDRÍK

A ak je Boh s nami, kto je proti
nám? (Rim 8,31 - pozn. P. O.)

Prečo Rusi mlčia? Prečo mlčí ich
prezident? Prečo neodpovedajú?

Stále viac a viac strachu je v
týchto otázkach.

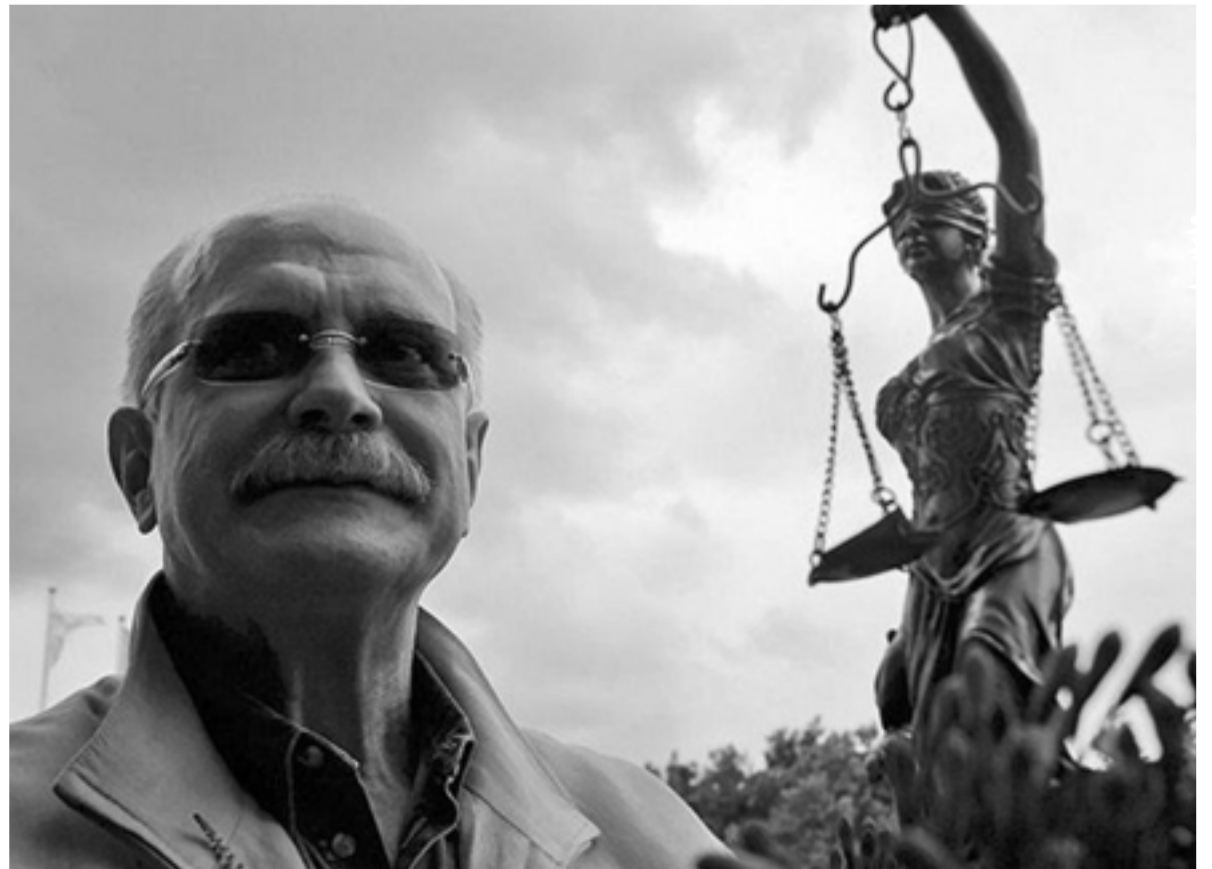
Prichádza čím ďalej, tým viac po-
chopenia správnej odpovede na ne.

Rusko sa už na tejto planéte
nemá s kým rozprávať. Nemá dô-
stojných partnerov. Rusko nemá

...Ruské mlčanie je strašné. Lebo
je to rozsudok.

V tomto na svet zostupujúcom ti-
chu už niet možností skrývať sa zastie-
rajúcim hlukom od pravdy o sebe.

Rusko mlčí. Oni sa v tomto ml-
čaní horúčkovo usilujú spomenúť
si, čo hovorili ich veľikáni o Rusku?
"Rusko - to je hádanka zabalená do
tajomstva, ukrytá v nepochopiteľ-
nosti." Tak? Zdá sa...

Svetovo uznávaný režisér a herec Nikita Michalkov, autor relácie Besogon TV

Benedikt XV. – pápež pokoja a spravodlivosti

V 20. storočí spravovali Katolícku cirkev deväť pápežov, z ktorých traja boli už kanonizovaní (Pius X., Ján XXII. a Ján Pavol II.) a traja sú kandidátmi na blahorečenie (Pius XII., Pavol VI. a Ján Pavol I.). Veľkánmi ducha boli však aj ďalší traja – Lev XIII., Benedikt XV. a Pius XI. – ktorí zatiaľ neboli oficiálne zapísaní do zoznamu svätých. Spomedzi nich si osobitnej pozornosti zasluhuje Benedikt XV., Giacomo della Chiesa, ktorého storočnicu zvolenia za pápeža si pripomíname v týchto dňoch (3. septembra).

Kým o väčšine pápežov 20. storočia jestvujú rozsiahle biografie, Benedikt XV., pokiaľ viem, je predmetom len jednej knižnej publikácie, ktorej autorom je historik John F. Pollard a ktorá charakteristicky nesie priliehavý názov „The Unknown Pope“ (Neznámy Pápež). A teda je na mieste povedať o ňom pár slov, ktorého urobila aspoň trochu známejším.

Giacomo della Chiesa sa narodil v Janove 21. nov. 1854. Bol potomkom starobylej šľachtickej rodiny a na želanie svojho otca najprv vyštudoval právo. Hlas povolania bol v ňom však taký silný, že sa vzdal svetskej kariéry a šiel študovať teológiu. Za kňaza bol vysvätený v decembri 1878. Vstúpil do vatikánskej diplomatickej služby a v rokoch 1901-1907 zastával funkciu podsekretára na Štátnom sekretariáte. V roku 1907 bol ustanovený za arcibiskupa v Bologni. V máji 1914 mu pápež Pius X. mu udelil kardinálsku hodnosť. Pol roka po svojom vymenovaní za kardinála – a šesť týždňov po vypuknutí Prvej svetovej vojny – bol zvolený za pápeža.

Benedikt XV. zasadol na pápežský trón vo vrcholne kritickom čase. Bol mužom pokoja a za cieľ svojho pontifikátu si vytýčil skoré zakončenie krvavého konfliktu, ktorý nazval „samovraždou kultúrnej Európy“. Jeho možnosti boli však značne obmedzené. Pápežský štát prakticky zanikol v roku 1870, keď vojsko generála Garibaldiho obsadilo Rím a Quirinalský palác sa stal sídlom talianskeho kráľa. Rím sa stal hlavným mestom Talianskeho kráľovstva a pápež sa utiahol do Vatikánu a označil sa za dobrovoľného „vatikánskeho väzňa.“ Vzťahy medzi talianskou vládou a Sv. Stolicou možno označiť iba ako napäté prímerie, alebo vzťahy medzi víťazom a porazeným.

Hoci o Vatikánskej diplomacii ešte stále platilo, že je najstaršou na svete, n aprahu 20. storočia skutočnosť bola veľmi smutná; pri Svätej stolici malo diplomatické zastúpenie iba 14 štátov, (medzi nimi rád Maltézskeho rytierov, inštitúcia bez územia. Len pre zaujímavosť: dnes je pri Sv. Stolicí akreditovaných 180 diplomatických reprezentácií a Sv. Stolica má diplomatické zastúpenie v 180 štátoch). V lete 1914, keď vypukla Prvá svetová vojna, Vatikán mal diplomatické styky len s dvomi bojujúcimi veľmocami, s Rakúsko-Uhorskom a Ruskom, pri čom vzťahy s Ruskom nemožno označiť za srdečné – Rusko ich udržiavalo nie z ochoty, alebo úcty voči Sv. Stolicí, ale z nutnej potreby, pretože takto mohlo ľahšie ovplyvňovať poľské, litovské a ukrajinské katolícke obyvateľstvo cárskeho samoderžavia.

Za prvoradú úlohu svojho pontifikátu si Benedikt vytýčil ukončenie vojny a nastolenie spravodlivého mieru. Už v novembri 1914 publikuje svoju prvú z 12 encyklik, Ad Beatissimi Apostolorum, kde so žiaľom v srdci poukazuje na hrôzy modernej vojny, kde „rozsah ničenia a vraždenia akoby nepoznal hranice. Deň za dňom sa zem zaplavuje vyliatou krvou a pokrýva ľudskými telami mŕtvych a ranených“. Príčiny tragédie vidí v tom, že sa zanedbávali „kresťanské princípy a prikázania, čo viedlo k nespravodlivostiam a k triednej nenávisti v ľudských vzťahoch. Honba za materi-

álnymi vecami sa stala hlavným cieľom ľudskej činnosti.“

V decembri 1914 sa obrátil výzvou na bojujúce národy, aby aspoň cez vianočné sviatky sa zdržali vzájomného vraždenia, „aby stíchli zbrane aspoň počas svätej noci, keď anjeli spievali o pokoji ľudí dobrej vôle.“

Jeho úlohu robila ťažšou aj tá skutočnosť, že mnohí biskupi a cirkevní hodnostári na oboch stranách konfliktu podporovali vojnové úsilie svojich štátov prejavmi patriotizmu a nacionalizmu. Na strane Spojencov mu vyčítali, že nadŕža Viedni a Berlínu, a z druhej strany mu zazlievali, že sa necháva ovplyvňovať belgickými a francúzskymi katolíckymi kruhmi.

V júli 1915 vydal apoštolskú exhortáciu adresovanú „vojnu-vedúcim národom a ich vládcov“. O dva roky neskôr, v auguste 1917 predložil svoj sedembodový plán (on ho skromne nazval „noticka o mieri“). Ale aj tieto výzvy ostali výkrikmi bez ozveny. Je priam nepochopiteľné, že aj prezident Wilson pokladal Benediktove mierové návrhy za nereálne, lebo vraj predstavujú iba návrat do predvojnového stavu a neberú ohľad na situáciu, ktorá viedla k výbuchu vojny. Ale v januári 1918, keď on predložil svojich povestných 14 bodov, osvojil si v nich aj viaceré Benediktove mierové myšlienky.

Paralelne s diplomatickou aktivitou prebiehala aj rozsiahla činnosť Benedikt XV. na charitatívnom poli, do ktorej zapojil takmer všetky administratívne a finančné zdroje Vatikánu. Obetavo sa venoval zajatcom, utečencom, internovaným, deportovaným, hladujúcim, trpiacim a vôbec všetkým nešťastným obetiam vojny. Za spolupráce Medzinárodného Červeného kríža Vatikán sa stal hlavným strediskom pre pátranie po nezvestných, zariadil výmenu ranených zajatcov, pomáhal rodinám hľadať svojich stratených alebo násilne od nich odlúčených príslušníkov, staral sa o chorých, bezprístrešných, intervenoval za politických väzňov atď. Jeho charitatívna a humanitná činnosť v rokoch vojny je ozaj veľkorysá sága milosrdenstva, motivovaná kresťanskou láskou a túžbou po spravodlivom mieri.

Vojna skončila kapituláciou Nemecka 11. novembra 1918. V nasledujúcom roku sa konala v Paríži/Versailles mierová konferencia. Vatikán, ktorý mohol tak blahodarne prispieť k jej priebehu, na konferenciu prístup nemal. Zamedzila mu ho taliansky vládca, ktorá v roku 1915 uzavrela tajnú zmluvu so Spojencami, že vstúpi do vojny po ich boku, ale za podmienky, že Vatikán nebude pozvaný na

Mierovú konferenciu. Benedikt toto ponižujúce gesto diplomaticky prehliadol a začiatkom decembra 1918 vydal ďalšiu – tentoraz už mierovú – encykliku Quod iam diu, v ktorej vyzýva kresťanov, aby sa modlili za spravodlivý pokoj a za tých, čo ho v Paríži budú pripravovať.

Keď konferencia skončila a podpísali sa mierové zmluvy, Benedikt nemohol potlačiť svoje sklamanie. Jemne naznačil, že v povojnovom usporiadaní Európy sa viac uplatňovali princípy pomsty než zásada kresťanskej spravodlivosti. A mier spočívajúci na takýchto základoch nemôže byť trvalý. Veľkým sklamaním bolo aj to, že v medzinárodnej organizácii, ktorá mala zaručiť trvalý mier – Spoločnosť národov – nebolo pre Vatikán miesta, hoci pápež Benedikt bol prvý, ktorý prišiel s touto myšlienkou.

Porazené národy prijali mierové podmienky s protestom a označovali ich za „diktát“. Aj Benedikt videl v nich zárodok budúceho konfliktu. V encyklike Pacem, Dei munus pulcher-

rimum (1920) sa prihovára za medzinárodné zmierenie, za mier spočívajúci na kresťanských princípoch. V encyklike sa objavuje aj jeho smelý a predvídavý návrh zjednotenia európskych štátov na princípoch kresťanskej spravodlivosti.

Svetová vojna zmenila geografickú i politickú podobu Európy. Na jej mape sa objavilo sedem úplne nových štátov (Fínsko, Estónsko, Lotyšsko, Litva, Poľsko, Česko-Slovensko a Juhoslávia) a iné boli zmenené na nepoznanie (Rusko, Rakúsko, Maďarsko). Zanikli štyri mocné a starobylé dynastie: Habsburgovci, Hohenzollernovci, Romanovci a Osmanský sultanský rod, pribudol počet štátov s republikánskym zriadením. Ľud unavený vojnou očakával zlepšenie životných podmienok a pokojnejší život.

Bohu žiaľ, povojnové pomery neznamenali návrat do pokojných čias. Bieda a materiálne nedostatky hlavne v porazených štátoch a nesplnené očakávania v tzv. víťazných štátoch viedli k revolučným otrasom v Rusku, Ne-

mecku, Maďarsku, Rakúsku, Turecku. A k tomu Európu zachvátila epidémia tzv. španielskej chrípky, ktorá si vyžiadala viacej mŕtvych než samotná vojna.

Pre Benedikta XV. bola táto neutušená situácia výzvou pokračovať v pomocných akciách aj po vojne. A tu veľkú pozornosť venoval hlavne porazeným a následkami vojny postihnutým štátom, ktoré pomoc najviac potrebovali: Rusko, Nemecko, Rakúsko, Bulharsko a Turecko. Turecko verejne ocenilo zásluhy tohto kresťanského Samaritána a postavilo mu pamätník ako „dobrodincovi všetkých ľudí“.

Benedikt XV. vošiel do dejín ako pápež pokoja. Bol príkladom a inšpiráciou aj svojim nástupcom, ktorí kráčali v jeho stopách: Pius XII., ktorý vynaložil nadľudské úsilie, aby zabránil výbuchu Druhej svetovej vojny, Ján XIII., keď žiadal veľmoci, aby sa vzdali nukleárných zbraní, Pavol VI. keď vystúpil na pódiu Spojených národov s výzvou „už nikdy, nikdy viac vojny“, Ján Pavol II. v jeho mnohých mierových akciách (napríklad mierová púť svetových náboženstiev v Assisi) a jeho protivojnový postoj pred a počas vojny v Iraku.

Benedikt XV. bol odchovancom školy Leva XIII. a kardinála Rampolla a keby vojna nebola viazala takmer všetky jeho sily a čas, určite by bol dosiahol veľa na diplomatickom a pastorálnom poli. Bol človekom širokého rozhľadu, láskavého srdca, so zhovievavejším postojom k modernej dobe, než jeho predchodcovia. Hovorieval: „Prestaňme žiť v minulosti, začnime žiť v prítomnosti.“ Zrušil kongregáciu pre Index a záležitosťami Indexu poveril Svätej Oficium. Veľmi mu záležalo na výchove kňazstva, ktorý má byť nielen zbožný, ale aj vzdelaný a založil osobitnú kongregáciu pre semináre a katolícke univerzity. Založil aj kongregáciu pre východnú Cirkev a Orientálny inštitút. Zrušil non expedit, t.j. zákaz veriacim mať aktívnu účasť v talianskej politike a dovolil kňazovi Luigi Sturzovej založiť po vzore ľudových strán v ostatných štátoch taliansku ľudovú stranu (Partito Popolare). Usiloval sa o obnovu dialógu medzi Cirkvou a svetskou mocou nielen v rámci Talianska, ale aj vo svetovom rámci. V spolupráci so svojím štátnym tajomníkom, kardinálom Pietrom Gasparim, položil základy omladenej vatikánskej diplomacie, ktorá v neskorších rokoch umožnila nielen Lateránske dohody (1929), ale aj konkordáty s novými európskymi štátmi. Keď zasadol na trón sv. Petra Sv. Stolica mala nunciátov v 14 štátoch, na konci jeho pontifikátu, v roku 1922, už ich bolo 27.

A nadovšetko, bol veľkým ctiteľom Panny Márie, skutočne mariánskym pápežom. Zaviedol sviatok Panny Márie, Prostredníčky všetkých milostí (ktorý sa v predkoncilovom období slávil 31. mája), nariadil, aby sa do Loretánskych litánií vsunulo vzývanie: Kráľovná pokoja, oroduj za nás!“, dvadsať mariánskych pútnických svätých poctil titulom „menších bazilik“ (basilica minor) a v apoštolskom liste Inter sodalicia (z 22. marca 1918) ju nazýva Spoluvykupiteľkou, „pretože možno o nej oprávnené povedať, že spolu s Kristom vykúpila ľudské pokolenie.“

Benedikt XV., pápež pokoja a spravodlivosti, zomrel 22. januára 1922. Je pochovaný v krypte Svätopeterskej baziliky.

Medzi najvýznamnejšie osobnosti v slovenskom národnom živote v 2. polovici 19. storočia nepochýbne patrí František Vít'azoslav Sasinek. Bol horlivým kňazom, historikom, spisovateľom, prekladateľom, básnikom, národovcom.

Jeho skromnosť, vytrvalosť, pracovitnosť, láskavosť, dobrota, obetavosť, štedrosť napomohli k vytvoreniu rozsiahleho diela, ktoré má čo povedať i po sto rokoch od jeho úmrtia. Jeho mnohstranné myšlienkové i početne bohaté dielo dosvedčuje základnú pravdu, že aj v najťažších životných podmienkach možno vytvoriť rozsahom i obsahom široké dielo, ktoré veľmi obohatilo národnú kultúru.

Narodil sa 11. decembra 1830 v Skalici ako syn obuvníka Františka a Anny, rodenej Tichej. Keď mal iba rok, zomrel mu otec a matka sa druhýkrát vydala za obuvníka Imricha Blaháčka. Po ukončení obecných škôl bol ako 9-ročný roku 1840 zapísaný do skalického gymnázia, kde absolvoval štyri triedy. Dostával v ňom štipendium 60 zlatých zo základiny Šedyho. Ako chudobný študent si cez prázdniny zaraboval prácou pri tesároch alebo pomáhal nevlastnému otcovi pri čížmárskom remesle.

Na vyššie gymnázium sa vybral so svojim spolužiakom Antonom Polakovičom pešo do Maďarského Solnoku, kde vo františkánskom gymnáziu vychodil piatu a šiestu triedu a naučil sa dobre po maďarsky. V šiestej triede si P. Edmund Szabo, prísny profesor, obľúbil Sasinka a ustanovil ho za „censor morum“ - „dozor nad študentmi.“ Zaraboval si tam na štúdium aj tak, že vodil do školy dvoch lekárnických synov, plat mal mesačne jeden dvadsiatnik. Dvakrát prišli do rodiska na prázdniny. Keď cestovali, Sasinek mal len dvadsiatnik a Antom Polakovič len dvojgrošník. V Aboni pýtali podporu, dostali grajciar s poučením: „Kto nemá z čoho, nech neštuduje,“ viac nepýtali a žili len o chleba a vode. V sobotu ráno prišli do Radošoviec, kúpili za posledný grajciar žemľu u žida, židovka núkala, nech si vezmú viac - viac grajciarov nemáme. Zadarmo - vďaka sa najedli a poďakovali „Pán Boh zaplať.“ A dorazili až do Skalice. Boli tak doriadení od cesty, že sa za bieleho dňa hanbili vojsť do mesta a počkali v Hájkú, až sa zotmie.

Roku 1846 sa vybral so svojim priateľom Antonom Polakovičom do Fraštáku, dnešného Hlohovca, aby vstúpil k františkánom, tam novicov v tom roku neprijímali, tak sa vybrali do Bratislavy. Tu sa zastavili na sviatok porcinkuly 2. augusta v kapucínskom kostole a pod dojomom kázne staručkého pátra Angelusa sa Sasinek rozhodol pre reholu kapucínov. Definítorom mu bol P. Leo Čepka. Jeho priateľ a spolužiak Polakovič vstúpil k Milosrdným bratom. V Skalici františkánsky gvardián Alojz Príhoda im oznámil, že sú prijatí, ale už bolo neskoro. 30. augusta 1846 v kapucínskom kláštore vo Viedenskom Novom Meste bol obliečený do reholného rúcha a prijal reholné meno Viktor, ktoré používal v slovenskej podobe Vít'azoslav. Po jednoročnom noviciáte filozofiu vyštudoval v Pezinku, Bratislave, v Maďarsku v Taty a teológiu v Rakúskom Scheibse a v Bratislave. Počas prázdnin chodil kvešovať /vyberať almužny/ a tak spoznáva ľudí. 2. decembra 1851 zložil slávnostné sľuby a okolo sviatku sv. Jozefa 1852 bol vysvätený za diakona a 9. októbra 1853 v Rábe prijal kňazský vysviacku. Primície mal v Skalici kazateľom mu bol gvardián u kapucínov Cyril Závodský a hostinu vystrojil dekan Jozef Haydn za to, že na Štefana Kráľa ako diakon v Skalici kázal.

Už ako študent sa prejavil ako nadaný básnik a talentovaný rečník. Prvý raz kázal už ako kapucínsky klerik dvadsaťdvaročný vo Wolfsthal, kde povedal v nemčine vydarenú kázeň na sviatok Najsvätejšieho Mena Ježišovho. Ešte bol Sasinek študentom, požiadal staručkí kňaz v Rakúskom Wofstale o kňaza a klerika od kapucínov. Prišiel tam P. Barnáš a Sasinek. Páter nikdy nekázal, tak sa toho bál. Prehovárili Sasinka. S trémou vystupoval

na kazateľnicu - oproti sedela vo vyhradených miestach grófska rodina Wenckheim. V duchu si vzdychol „Pane Bože, pomáhaj že.“ A odriekal, čo vedel. V sakristii ho staručký farár objal a so slzami v očiach mu ďakoval. Po obede mu starosta vtisol do ruky tri dvadsiatniky „fur die shone Predigt“. Večer doma sa rozprávalo, kto bol kazateľom. Všetci sa divili. Odvtedy mohol kázať i pred vysviackou slovensky u Najsv. Trojice, nemecky u kapucínov, Alžbetiniek a Notredamiiek.

Ako mladý kňaz pôsobil v Tate, v Bratislave, v Pezinku a znova v Bratislave. V jednu adventnú sobotu poslali Sasinka z Taty vypomôcť v Szende, farár bol chorý, Sasinek nemienil kázať, nikdy po maďarsky nekázal, ale farár ho prehovoril, aby presa povedal niečo. Na obede ho farár víta s tým, že tu bol richtár, aby pátra pozval kázať aj na hody, na sviatok sv. Jozefa. Tiež chodil vypomáhať ako kazateľ do Keckkétu nemecky, tam aj prvýkrát pochovával - samovraha, ktorý si pichol ševcovský nôž do srdca, ale lekár vystavil svedectvo o pomátenosti. 9. septembra 1855 káže v Skalici na otvorenie kaplnky sv. Františka Xaverského. V roku 1856 dočasne kaplánoval vo Voderadoch, obnovil tam chrám doplnil sochy z lipového dreva, správcom fary bol františkán P. Konrád. Pri posviacke bol vacovský prepoš Hyppolyt Zichy syn patróna chrámu grófa Františka Zichyho. Koncom roka bol aj mimoriadnym spovedníkom milosrdných sestier pri detskej nemocnici a ich exercitátor. V roku 1857 po odchode farára Ad. Hajka administruje farnosť Rača. 19. novembra 1857 káže pri zlatej omši vojenského kňaza Pauloviča u sv. Alžbety v Bratislave.

Horlivo prispieval do slovenských časopisov. Výraznejšie sa presadil i v Katolíckych novinách. Možno, že polemické príspevky v časopise „Cyril a Method“, ktorými bránil slovenské národné záujmy i na poli cirkevnom a staval sa proti germanizačným a maďarizačným snahám niektorých predstaviteľov mu zapríčinili r. 1856 preklad do Budína. Nezlakol sa prenasledovaní a útlaku, ktoré ho stretávali po celý život. Čím viac ho prenasledovali, tým väčšou láskou zahorel k svojmu národu. Neprestal sa zaoberať aj politickými otázkami. Roku 1861 bol preložený do Rakúskeho Mooru. Tu bol katechetom, nemeckým kazateľom, a lektorom filozofie.

Pomýšľal na odchod z rehole. Neustále premiestňovanie z miesta na miesto urýchlilo jeho rozhodnutie požiadať o prepustenie z rehole a prejsť do diecéznej duchovnej správy. Podal si žiadosť o prijatie za kňaza do ostrihomskeho arcibiskupstva, no 8 apríla 1862 mu to odmietli. 31. júla 1862 sa uchádzal o miesto katechéta na skalickom gymnáziu, ale nebol prijatý. 17. septembra 1862 mu Šimon Klempa ponúka miesto redaktora Katolíckych novín, ale neprijal ho. 3. októbra sa mal stať katechetom vo Viedni, ale bolo to prekažené. Roku 1863 častejšie ako redaktor prichádza do Skalice a je preložený späť do kláštora v Bratislave. Biskup Štefan Moyzes je ho ochotný prijať do diecézy. 22. decembra si podáva znova žiadosť o miesto katechéta na skalickom gymnáziu, no je zamietnutá. 3. júna 1864 dostáva z Ríma povolenie opustiť reholu, 3. júla od provinciála a

11. júla 1864 ho bansko-bystrický biskup Štefan Moyzes prijal do diecézy a menoval ho za profesora dogmatiky a cirkevného práva na bohosloveckom učilišti, katechetom na učiteľskom ústave a nemeckým kazateľom v katedrálom kostole. 25. septembra ešte skúša klerikov v Bratislave, je obed na rozlúčku a nasledujúci deň sa nábožne a povd'áčne rozlúčil s kláštrom a opustil Bratislavu. Komentoval to: „Za to mám, že prozreteľnosť Božia povolala ma z kláštora do verejnosti, aby voľnejšie a činnnejšie pracoval ku cti chvále Jeho, na úžitok sv. Cirkvi a duševný i časný pro-

rezanú faru v Bacúrove s 27 farníkmi, čo nemohol prijať, čím si ho popudil proti sebe. 7. októbra je katechetom na evanjelickom gymnáziu v Martine. 19. októbra je členom delegácie MS do Záhrebu. Zastupoval Maticu Slovenskú spolu s Martinom Čulenom na otvorení chorvátskej Univerzity v Záhrebe. Veľké zásluhy mal pri zakladaní slovenského gymnázia v Kláštore pod Znievom, kde bol štyri roky katechetom. Vo februári 1875 bolo zakázané valné zhromaždenie Matice a 13. decembra prišiel do budovy Matice splnomocnenec a zobral kľúče. Činnosť Matice

bola úradmi zakázaná. Sasinek bol spolu s matkou vyhodený na ulicu. Pokúšal sa získať faru, no keď mu to nebolo umožnené rozlúčil sa s Martinom a 8. februára dostal povolenie na súkromný život a prišiel do Skalice.

Najprv mal pracovať u tlačiara Škarnicla, ale to sa mu pre jeho názory nepodarilo, preto žil len z toho, čo dostal za svoju literárnu prácu a zastupovanie v kostole. Vypomáhal ako kazateľ, ale jeho slovenský duch nevyhovoval miestnym maďarónom. Na svoj pobyt v Skalici spomína: „Farár Szabo, keď sa presvedčil, že som mužom vážnym a kňazským, nie dajakým ľachtikárom a lumpom, choval sa ku mne priateľsky, tým viac jeho nástupca Mezey. Mal som prístup nielen k oltáru a k spovednici, ale i na kazateľnicu. Musím pokorne a vďačne uznať, že ma Prozreteľnosť Božia nielen dost' nadelila tým, čo sa v apatieke nekúpi,

ale i rečníckym darom. Volaný som býval od okolitých p. farárov za kazateľa. No toto bolo príčinou, že som u málo- a veľkomožných pánov upadol do nemilosti. Číhali na mňa kdejakí štepení zajaci, ale darom. Na kazateľnici som nikdy nepolitizoval.“ V Skalici udržiaval kontakty s farármi v okolí - Andrejom Radlinským a Jozefom Matejkom Pavlom Blahom a Pavlom Príhodom. Bol aktívny vo vydávaní svojich historických a náboženských prác a publikoval články v Kazateli, Národných novinách, Slovenskom letopise, Katolíckych novinách, Obzore a v iných periodikách a v kalendároch. 18. apríla 1879 je kazateľom na pohrebe Andreja Radlinského v Kútoch, kam sa dopravil z Buchlovíc, kde v pôste vypomáhal. Roku 1881 káže na pohrebe farára Vaculíka v Petrovej Vsi, 29. októbra 1882 na pohrebe Jozefa Matejku v Gbeloch a roku 1895 na pohrebe farára Tragora v Kopčanoch. Tiež roku 1895 káže na sekundáciách Ignáca Juračku farára v Lábe.

R. 1881 zorganizoval Sasinek účasť Slovákov na českej púti do Ríma, ktorej sa aj on zúčastnil a stretol sa s pápežom Levom XXIII, ktorý ho pozdravil. Maďarónom sa nepáčila kazateľská činnosť Sasinka. Bezprostrednou príčinou k zároku proti nemu bola kázeň na primíciách v apríli 1882 (Pravdepodobne Ignáca Šohajdu). Objavili sa proti nemu útoky v novinách.

Koncom septembra 1882 predal dom a spolu s matkou odišiel do Prahy, kde krátko pôsobil v redakcii Katolíckych novín a potom ako duchovný správca nemocnice Milosrdných sestier Karola Boromejského pod Petřínom. Praha mu ponúkala mnohé možnosti pre jeho bádanie. Neprerušil kontakty so Slovenskom. Udržoval

kontakty s periodikami aj poprednými slovenskými predstaviteľmi aj so Spolkom sv. Vojtecha. Aj z Prahy posielal príspevky do slovenských časopisov. V historickej spisbe sa zamerával na české dejiny a z tohto pôsobenia sa zachovalo viacero jeho prác. Tam chorľavel a tak sa po desiatich rokoch vrátil na Slovensko, usadil sa u svojho synovca Františka Veselého učiteľa v Radošovicach, kde mu r. 1894 zomrela matka. Šovinistické výpady ho opäť vyhnali. Po krátkom pobyte u farára Štefana Pukančiča v Kútoch, kde vypomáhal v pastoriácii, prišiel na pozvanie pátra Macánka - benediktna r. 1896 za spovedníka a kazateľa do pútnického miesta Mariazell. So srdečnou láskavosťou sa venoval slovenským pútnikom. Keď stratil sluch a nemohol spovedať, pre chorobu sa 14. októbra 1901 uchýlil k Milosrdným bratom v rakúskom Algersdorfe. Ani tu neprestal pracovať a vo svojich početných listoch, prejavoval záujem o všetko, čo sa dialo na rodnom Slovensku. Bystrým postrehom, dobrou radou, aj finančne sa rozdával na všetky strany. R. 1907 dostal porážku, ktorá ho urobila neschopným literárnej práce. Jeho 80-te narodeniny sa stali na celom Slovensku prejavom lásky a uznania nestorovi slovenských spisovateľov. Národné noviny mu venovali číslo z 10. decembra a niekoľko nasledujúcich čísel prinieslo básne a prejavy sympatií početných čitateľov, Andreja Hlinku, Pavla Orsága Hviezdoslava, Svätozára Hurbana Vajanského a ďalších. Zomrel v Algersdorfe 17. novembra 1914. Pochovali ho na cintoríne v Kainbachu. Pri oslavách 100. výročia narodenia, v roku 1930 mesto Skalica príviezlo jeho telesné ostatky a boli slávnostne uložené v krypte kaplnky sv. Anny, kde odpočívajú dodnes.

František Vít'azoslav Sasinek literárne tvoril v období, keď Slovenský národný život prechádzal vari najkrutejšou, záverečnou fázou maďarizačného náporu. Keď bolo potrebné vytrvalým štúdiom a spoľahlivými historickými prameňmi dokazovať a zdôvodňovať kultúrne i dejinno vývojové hodnoty slovenského národa. K národným dejinám pristupoval vždy s láskou a obetavým nadšením. Jeho práce budili národné povedomie. Usiloval sa chápať Uhorské dejiny zo Slovenského pohľadu. Do národného pohybu zapojil i svoj rečnícky talent. Vždy sa cítil Slovákom a pre Slovensko žil, aj v cudzine, kde aj umrel. Jeho literárne dielo tvoria desiatky obsiahlych historických i náboženských publikácií a množstvo kratších štúdií a článkov, /snáď vyše 25000/ ktoré sú roztrúsené po novinách a časopisoch. Pokúšal sa aj o dramatickú tvorbu /Jozef Egyptský, Fabiola, Novoročný darček pre dobré dievky a Vánoční stromček/. Do slovenčiny preložil a pre tlač pripravil aj Sv. Písmo, no nebolo vydané.

Bol výborným kazateľom. Vo svojich kázňach dokázal povzbudzovať a oduševňovať, nezriedka chodieval kázať na jubilejných príležitostiach, hody, primície, chodil vypomáhať v pastoriácii na viacerých miestach. V Skalici kázaval už ako diakon pred kňazskou vysviackou. Za deň dokázal predniesť i sedem kázni. Nebolo pre neho problémom kázať ani po maďarsky a po nemecky. Mnohé kázne vyšli tlačou, 4 zväzky kázni „Poklad kazateľský“ vydal František Richard Osvald.

Mal veľkú úctu k slovanským vierozvestcom o čom svedčí jeho autorstvo piesní k sv. Cyrilovi a Metodovi dodnes ojedinelých v Jednotnom katolíckom spevníku: Bud' te zvelebení (430), Oslavujme hviezdy jasné (432), Tisíc rokov preletelo (434), je autorom aj ďalších piesní.

František Vít'azoslav Sasinek sa naplno angažoval v kňazskej službe Božieho Kráľovstva a aj ako vytrvalý bojovník za pozdvihnutie slovenského povedomia v ťažkých časoch prenasledovania a národného útlaku. Zanechal po sebe obrovské dielo. Nedožil sa uznania a ocenenia svojej práce.

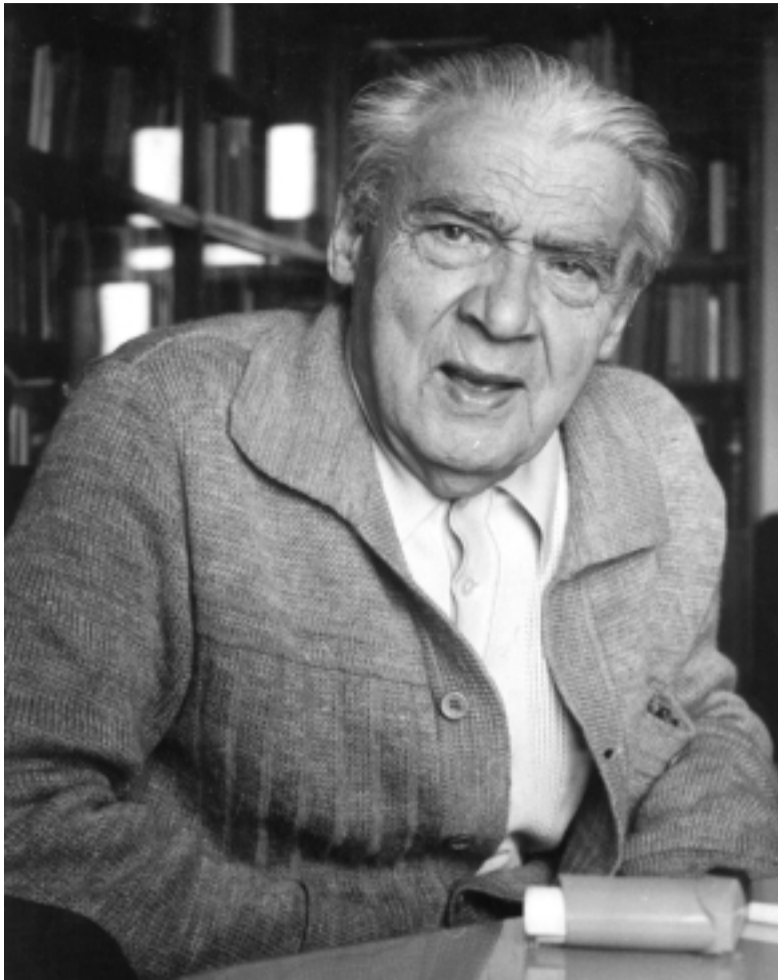
ĽUDOVIT KOŠÍK

František Vít'azoslav Sasinek

pech mnohých svojich Slovákov.“ 27. septembra je u Moyzesa u Sv. Kríži nad Hronom. Valné zhromaždenie Matice slovenskej ho 9. augusta 1865 zvolilo za knihovníka a opatrovateľa matičných zbierok uložených v bansko-bystrickej biskupskej rezidencii. Zároveň vypomáhal v pastoriácii v Martine, Turčianskom sv. Michale, Slovenskom Pravne, Nepochloch a inde. V rokoch 1865 a 1869 kandidoval vo voľbách do poslaneckej snemovne v Starej Turej, mal dovolenie biskupa, ale vo vtedajších pomeroch sa ako slovenský kandidát nemohol presadiť. V roku 1866 cestuje do Prahy a 14. mája tu zložil rigoróznou skúšku. 23. júla 1867 je riadny profesor bohoslovie a roku 1868 profesor cirkevných dejín a práva po Chrastkovi a zároveň diecézny archivár.

Ťažká rana prišla na celý národ, keď 5. júla 1869 zomrel Štefan Moyzes. Sasinek mal predniesť na jeho pohrebe smútočný prejav za Maticu, ale úrady to nepovolili. Uverejnil nekrológ v Pešťbudinských vedomostiach a pri pohrebe niesol v čele sprievodu kríž. Smútočný prejav predniesol až 4. augusta na Valnom zhromaždení Matice slovenskej, kde bol zvolený za tajomníka. Presťahoval sa z Banskej Bystrice aj so zbierkami do Martina, aby sa venoval tajomníctvu. 26. decembra sa stáva čestným občanom Martina. 7. decembra 1870 sa na návrh Františka Palackého stáva dopisujúcim členom kráľovskej českej spoločnosti nauk v Prahe. Roku 1872 zastupuje chorého farára v Nepochloch. Pri mnohých povinnostiach si našiel čas i na vlastnú tvorbu a pokračoval v historických výskumoch. Túžil však aj po kňazskom pôsobení. Biskup Arnold Ipolyi-Stummer mu 28. augusta 1874 ponúkol najchudobnejšiu a od sveta od-

Bedřich Fučík

Dvadsaťte storočie prinieslo spolu s odvrátením sa od Boha a s ideou liberalizmu, ktorá nahovára človeku, že je slobodným pánom všetkých vecí, aj veľkú príležitosť na svätosť. Akoby vo svetle všetkých vymožeností a pokroku ešte väčšmi vynikli tí, ktorí si zvolili potupu a utrpenie. Akoby v dvadsiatom storočí ťažko skúšanom vojny a nedostatkom, a zároveň i ťažko skúšanom dostatkom, ešte väčšmi vynikol zmysel bolesti.

V takomto nazeraní vyniká bolesť ako ochranný plášť, ako významenie od Boha, ktoré posilní a ochráni ľudskú dušu od všetkého zlého, predovšetkým od pýchy. Kto podstupuje utrpenie s dušou obrátenou k Bohu, nie je chudákom, ale naopak bohatým človekom. Lebo má Boha, vnútorný pokoj, milosť od pána všetkých vecí a život večný, oproti ktorému je ľudská sláva iba prach. Takýmto utrpením bol posvätený aj život Bedřicha Fučíka (1900-1984).

Bedřich Fučík bol jedným z najvýznamnejších českých literárnych kritikov, ktorý povýšil literárnu vedu na umenie. Už v mladosti si jeho výnimočný talent všimla česká literárna obec, predovšetkým F. X. Šalda. Bol to práve B. Fučík, kto bol vykonávateľom Šaldovej poslednej vôle a zakladateľom Spoločnosti F.X. Šaldu a kto niesol spolu s ostatnými osobnosťami českej literatúry i jeho rakvu. Obrovské pracovné nasadenie Bedřicha Fučíka zahŕňa editorskú, redaktorskú, publicistickú, literárnovednú i literárnokritickú činnosť, nevynímajúc jeho veľký organizačný talent. Založil a redigoval mesačník Tvar a Listy pro umění a kritiku, bol tajomníkom a neskôr riaditeľom vydavateľstva Melantrich, kde vydával autorov katolíckej, ale i ľavicovej orientácie nerobiac rozdiely v kritériách absolútnej krásy. Po Druhej svetovej vojne pracoval vo vydavateľstve Výchrad až do svojho zatknutia roku 1951. Roku 1952 bol vo vykonštruovanom procese odsúdený za spoluprácu s „klerofašistickou odnožou zelenej internacionály“ na päťdesiat rokov väzenia. Amnestia mu bola udelená roku 1960 a roku 1967 bol rehabilitovaný. Až do svojej smrti bol literárne činný, v samizdate vydával

diela autorov zakázaných komunistickým režimom. O morálnej výške Bedřicha Fučíka vypovedá svedectvo jeho vnuka Jána Čermáka, profesora anglistiky na Karlovej univerzite: „Myslím, že mi dediček všípil - tak jako v pohádkách - především tři věci. Všípil mi je beze zbytku, takže jsem je pak už nikdy nepustil ze zřetele, a svým životním postojem mě naučil, jak o ně vždy znovu bojovat, protože to jsou věci veliké a o takové se vnitřní zápas svádí stále nanovo. První z nich byla věrnost slovu, člověku, Bohu. Druhá byla schopnost odpouštět. Třetí bylo přijetí smrti jako součásti života a jako brány, z níž netřeba mít strach.“

Ve vzpomínkách vytyšujú, jak postupně má dětská a chlapecká mysl v hovorech s ním tomu všemu přicházela na kloub, zatímco on v rukou trpělivě a donekonečna vyhlazoval kus staniolu z krabičky od cigaret, a když jej vyhladil, zase jej zmuchlal a začal znovu. To byl zvyk jednou provždy získaný v hodinách a dnech věznění. A velmi často mi přitom vyprávěl právě o tom, jak důležité je nezahorčnout a odpustit, ale zároveň nezapomenout; jak důležité je nenávidět hřích, ale snažit se milovat hříšníka, i kdyby měl mít tvář bachařů a jiných komunistických stvůr.

Zvlášť intenzívne vzpomínám na léto roku 1977. Uzavrelo můj první gymnaziální rok, ale jeho slunce nezvykle potemnělo, protože tehdy začátkem června zemřela naše drahá sestřička Anna Marie. A byli to právě dědeček s babičkou Fučíkovi, kdo svému nejstaršímu vnukovi trpělivě a citlivě vysvětlili, že smrt není zlá a má smysl. V dopise, který zůstává mou nejdražší relikvií, mi dědeček tehdy napsal, že vše, čím v životě prošel, se smysluplně završilo pohledem do tváře naší zemřelé sestry, vysvobozené z utrpení nemoci a radostně se usmívající do věčnosti.

O spomienky na svojich rodičov, geniálneho literárneho vedca Bedřicha Fučíka a jeho manželku Jitku Fučíkovú, uznávanú prekladateľku z nemčiny, sa s nami podelila pani Kristína Čermáková (1935), manželka literárneho vedca Josefa Čermáka.

Bedřich Fučík s básníkem Janem Zahradníčkem

Zmysel bolesti

Rozhovor s Kristínou Čermákovou o jej otcovi, literárnom kritikovi Bedřichovi Fučíkovi

Rodina Bedřicha Fučíka roku 1942

- Pri pohľade na dielo Bedřicha Fučíka a zvlášť pri knihe portrétov štrnástich jemu najmilších spisovateľov zaujme, ako málo priestoru venoval Bedřich Fučík sám sebe, svojej vlastnej bolesti. V samizdate vydával a zostavoval spisy autorov, ktorí trpeli za komunizmom, svojmu vlastnému väzeniu však nevenoval ani riadok. Aký bol vzťah vášho otecka k utrpeniu? Aký bol hodnotový systém Bedřicha Fučíka?

KRISTÍNA ČERMÁKOVÁ: - Človek sa nad podobnými otázkami vôbec nezamýšľa, kým sám neokúsi ťažkosť života. Najväčšmi ma na oteckovi fascinovalo, že po návrate z väzenia sme od neho nikdy nepočuli ani slovo reptania, nespokojnosti či, nedajbože, pomsty. Svoje prenasledovanie bral ako údel a nikdy, naozaj nikdy si nesťažoval. Myslím, že práve to bolo charakteristické pre väzňov v päťdesiatych rokoch - zažili strašné veci, a predsa všetko znášali statočne.

Po môjho otecka si prišli v máji

1951. Keď sa mamička pánov z ŠtB pýtala, čo mu má zabaliť na cestu, so smiechom jej odpovedali, že do večera bude naspäť. Vrátil sa o deväť rokov. Nám prišlo po týždni iba stručné oznámenie, že bol zaistený štátnou bezpečnosťou a odvtedy sme o ňom nič nevedeli. Až v júni 1952 prišla správa, že v Brne sa bude konať s oteckom súdny proces a že mu bude pridelený advokát. Dotyčný advokát nám referoval, že otecko sa pýtal iba dve veci - či je jeho rodina živá a zdravá a či dostane trest smrti. Väzni teda boli celý rok držaní v dezinformáciách o svojej rodine a súdnom procese. Zažívali pravdepodobne aj obrovské fyzické utrpenie. Keď otecka zatkli, mal päťdesiat jeden rokov, bol na vrchole síl a pracovného nasadenia, čiernovlasý a s iskrou v očiach. Keď sme ho však videli po roku, bol celkom zmenený, bielovlasý a zoslabnutý.

Ja osobne som na súde s oteckom nebola, pretože bola povolená prítomnosť iba dvoch rodinných príslušníkov - na súdny proces šla mamička a môj starší brat Jan. Obaja sa vrátili duševne veľmi zronení. O oteckovej zmene svedčí i reakcia mojej mladšej sestry Kláry, ktorá otecka pri prvej návšteve vo väzení ani nepoznala. Okamih oteckovho zatknutia prežívala ako desaťročné dievčatko veľmi ťažko, asi pol roka zvracala a nemohla spať. Je zvláštne, že pred finálnym procesom sa štátna bezpečnosť začala o obžalovaných starať, vykrmovala ich a snažila sa ich dať do formy, aby pred očami verejnosti nevyšlo najavo, v akých podmienkach ich držali. Otecko mal však už celý život problémy s chôdzou, pretože ich vo väzení bili a nútli bez prestania chodiť aj dvanaásť hodín denne. Od mamičky som občas začula slová zúfalstva alebo starosti... To však bolo normálne, ako keď si človek povzdychne nad ťažkosťou bremena... Moji rodičia a vlastne aj súrodenci však nikdy nepustili z úst krivé slovo.

- Nemali ste ani vy pocit trpkosti z toho, že vám následne udalosti a ľudia zmenili život?

KRISTÍNA ČERMÁKOVÁ: - To všetko som si dôsledne uvedomila vlastne až pred časom, keď som v knižnici stretla bývalú kolegyňu, oduševnenú komunistku. Bola to práve ona, kto sa postaral o to, aby som nebola prijatá na univerzitu. Na vysokú školu som sa hlásila až štyrikrát, ale zakaždým bola moja žiadosť zamietnutá, či už zo strany fakulty alebo zo strany knižnice. Po istej dobe vyšiel najavo prípad zo zväzacej schôdze, kde mi zúčastnení mali dať odporúčanie na vysokoškolské štúdium. Proti tomu však vystúpila táto kolegyňa s odôvodnením, že má proti mojej osobe veľmi vážne argumenty. Vyzvala som ju, aby svoje obvinenie konkretizovala - veď ak ho bola schopná predniesť pred toľkými ľuďmi, prečo by ho nemohla povedať aj mne. Až po dlhej chvíli z nej vyšlo, že sme spolu chodili na zá-

Návšteva Thomasa Manna v Prahe. Zľava Max Brod, Bedřich Fučík, Katia Mannová a Thomas Mann

kladnú školu v čase, keď mala osem rokov a ja asi desať. Vraj som sa jej javila ako „buržoázny živel“. Zachvátilo ma také rozhorčenie... Nevedela som pochopiť, ako sa mohla pre takú hlúposť tak kruto zachovať. Vari takto uvažujú osem alebo desaťročné dievčatá? Vtedy som naozaj zvažovala, či jej nemám do očí povedať, že mi vlastne zničila život....

- *Váš otecko sa narodil v Časlaviaciach na pomedzí Moravy a Vysočiny... Spomínal vám niekedy, aké mal detstvo? Je totiž zvláštnosťou, že navštevoval gymnázium v Třebíči, kde študoval i V. Nezval, J. Zahradníček, J. Dokulil, J. Deml, M. Dvořák a ďalšie osobnosti českej literatúry.*

KRISTÍNA ČERMÁKOVÁ: - Otecko sa narodil roku 1900 ako najmladšie zo siedmich detí v čase, keď mali jeho rodičia viac než štyridsať rokov. Už od mladosti bol presvedčený, že chce ísť študovať. A najväčšmi sa o to zaslúžil pán farár, ktorý rodičom povedal, že ich syn by mal ísť na štúdiá. Keď oznámil svoje rozhodnutie otcovi, dostal odpoveď, že rodina na to nemá dostatok prostriedkov. Otecko sa pýtal: - A ak by som si na štúdiá zarobil, pustili by ste ma? Až vtedy jeho rodičia súhlasili. Oteckovi sa podarilo dostať sa na gymnázium v Třebíči, kde študoval spolu s V. Nezvalom, dokonca tam založili literárny časopis. Aj počas štúdií v Prahe dostával štipendiá a kondície, aby sa mohol užiť. Ako osemnásťročného gymnazistu ho zastihla mobilizácia a bol odvelený na front. Počas jeho vojenskej služby mu zomrela mamička a on nemohol prísť ani na pohreb.

- *Ako je vôbec možné, že sa u chlapca z Časlavíc objavil taký veľký literárny talent? A dokonca talent taký špecifický, že si vybral za svoje zameranie literárnu kritiku.*

KRISTÍNA ČERMÁKOVÁ: - Je to naozaj zvláštne. Z oteckových súrodencov vyštudoval iba jeho najstarší brat. Ostatní súrodenci boli učni, dvaja súrodenci zomreli. Spomedzi oteckových súrodencov vyniká životný príbeh jeho sestry Kristíny, po ktorej nosím svoje meno ja. Vydala sa za pivovarníka, s ktorým odišla do Belgicka. V Belgicku, žiaľ, zomrela pri pôrode dcéry. Keď malo toto dievčatko asi dva roky, jej otec ochorel na tuberkulózu a neschopný ďalšej práce sa musel vrátiť do Čiech. Vtedy bol jeho stav taký vážny, že belgickí lekári dali dievčatku na krk známky s belgickou

adresou na jednej strane a s českou adresou na strane druhej, ak by pacient cestu neprežil. Naozaj zakrátko zomrel... O osirelú dievčatku sa starali moji rodičia. Spočiatku to bolo veľmi ťažké, lebo dievčatko rozumelo prevažne flámsky, no postupne si na české prostredie zvyklo. Potom však už moji rodičia čakali bábätko - môjho staršieho brata, a tak sa rozhodlo, že dievčatko pôjde do výchovy k oteckovmu bezdetnému bratovi v Časlaviciach. Kolkokrát som potom myslela na to, že ak by moja sesternica zostala v Prahe, jej život by sa bol uberal inou cestou.

- *Váš otecko v Prahe študoval literárnu komparatistiku. Toto obdobie sa ukázalo ako mimoriadne prínosné, pretože postupne spoznal celú pražskú spisovateľskú obec a získal uznanie u F. X. Šaldy.*

KRISTÍNA ČERMÁKOVÁ: - Áno, kontakt s pražskými literárnymi kruhmi a založenie časopisu Tvar a Listov pro umění a kritiku prinieslo oteckovi veľkú vážnosť. Bol tajomníkom a neskôr riaditeľom nakladateľstva Melantrich, ktoré v priebehu desiatich rokov vybudoval do nebývalej podoby. To všetko sa dialo v dobe, keď nemal ešte ani tridsať rokov. Veľký úspech priniesol nakladateľstvu vydaním dovedy neznámeho románu E.M. Remarque Na západe nič nové. Ďalším vynikajúcim krokom bola oteckova reakcia na prenasledovanie bratov Mannovcov v nacistickom Nemecku. Rodičia sa už z predošlej pražskej návštevy poznali s T. Mannom. Jeden z ich spoločných priateľov sa pokúšal bratom Mannovcom vybaviť česko-slovenské občianstvo. Skúšal to zariadiť v Prahe, ale v hlavnom meste táto iniciatíva zlyhala. Otecko dal v rozhovore s Rudolfom Fleischmannom podnet na to, ako zariadiť pre oboch bratov československé občianstvo v obci Proseč, odkiaľ Fleischmann pochádzal.

- *To svedčí o veľkom organizačnom talente vášho otecka.*

KRISTÍNA ČERMÁKOVÁ: - Áno, otecko bol veľmi činorodý. Práve tým si získal priazeň mnohých ľudí.

- *Váš otecko spomínal, že hoci chodil na trebičské gymnázium s o päť rokov mladším Janom Zahradníčkom, z gymnaziálnych čias sa nepoznali. Je pravda, čo sa píše v spomienke na Jana Zahradníčka, že to bol práve on, kto B. Fučíkovi skritizoval verše a z*

dráhy literáta ho tak definitívne odvrátil na dráhu literárneho vedca?

KRISTÍNA ČERMÁKOVÁ: - Je to možné, hoci o tejto príhode neviem. Oteckova generácia si totiž vôbec nebrala servítku pred ústa. Sama som často zaslala, ako expresívne sa otecko vyjadroval a druhá strana sa pritom vôbec neurazila. To ma na generácii Prvej republiky udivovalo - vedeli byť k sebe nekompromisne kritickí, a predsa zostávali naozajstnými priateľmi, ba často jeden pre druhého podstupovali obeť. Dnes už je takých skalných priateľstiev veľmi málo.

Jan Zahradníček a Jan Čep sú však súčasťou môjho detstva. Hovorovali sme im „strejdo“ a často k nám chodievali na návštevu. Tieto návštevy sa, prirodzene, postupne obmedzili, keď si Zahradníček založil rodinu. K Zahradníčkovi som mala veľmi vrúcny vzťah. Pre svoje telesné postihnutie mal v sebe obrovskú charizmu, ktorou si každého získal. Sedávali sme mu na kolenách a on nám rozprával príbehy. Nespomínam si už na detaily, ale viem, že Jan Zahradníček a rovnako i Jan Čep boli súčasťou môjho detstva a domova.

- *Ako si spomínate na Jana Čepa?*

KRISTÍNA ČERMÁKOVÁ: - Chodieval k nám na nedelňé obedy. Keďže bol z Hanej, mal rád slivovicu. A tak som ho stále vyzerala z okna a keď som videla, že sa blíži, ponáhľala som sa mu pripraviť štamperlík. V tej dobe sa ešte na alkohol nevidelo nič zlé. Spomínam si, že s nami otecko a Jan Čep hrávali po obede kartovú hru Vole, lehni! Bola to v tej dobe populárna hra založená na princípe bystrosti a rýchlosti - kto posledný vložil na stôl karty, bol vól. Nás vždy fascinovalo, že posledný sa z kariet vložil práve Jan Čep. Asi za to mohla práve jeho lyrická, zasnená povaha, akoby bol vždy duchom niekde inde... Bola to krásna, romantická duša.

K tomuto idealizmu Jana Čepa sa viaže ešte jedna historika. Keď Čep emigroval z Česko-Slovenska do Francúzska, mal na sebe podľa dobovej módy kabát a klobúk. Akonáhle prekročil hranice, klobúk mu zo západnej hranice odviaľ vietor naspäť do Čiech. A on sa poň vrátil... Keď mu potom známi vyčítali toto nerozumné konanie - veď pre klobúk ho mohli na hraniciach zastreliť! Čep im odpovedal, že predsa nemôže prísť do Francúzska bez klobúka. To asi najväčším vyjadruje Čepov idealizmus.

- *Životné smerovanie vášho otecka*

svedčí o jeho vnútornej sile a viere. Odkiaľ jeho viera pramenila?

KRISTÍNA ČERMÁKOVÁ: - Celá oteckova rodina bola zbožná, mali to prirodzene v krvi. Spomínam si však na jednu príhodu s oteckovým najstarším bratom, ktorý sa v tomto smere od rodiny odklonil. Keďže bol riaditeľom miestnej školy, zastával pomerne slobodomyseľné názory a veľmi obhajoval prezidenta Masaryka. Toho strýka sme chodievali navštevovať a vždy, keď sme ho odprevádzali domov a prechádzali okolo rieky Jihlávky, pohádali sa s oteckom práve na téme Masaryka. Vždy sa to udialo presne na jednom mieste cesty, ktoré som už doverne poznala s tušením, že dôjde ku konfliktu. A keďže rod Fučíkovcov je veľmi vznetlivý, spustil sa krik a mne bolo jasné, že návšteve je koniec... Myslím, že v tom období otecko mohol mať nejaké pochybnosti, no jeho vieru a jeho vnútorné založenie zoceľilo a pretavilo väzenie. A tak to bolo skoro u všetkých politických väzňov - lebo ak by človek nemal vieru, nemohol by to utrpenie uniesť. To isté sme zažili v rodine aj my, keď nám zomrela sedemročná dcérka.

- *Je známe, že za Prvej republiky vydával váš otecko aj ľavicovo orientovaných autorov, ktorí mu však po odsúdení nepomohli. Nepocitovali ste to ako krivdu? Je známe, že V. Nezval zachránil pred väzením J. Demla, vášmu oteckovi však nepomohol...*

KRISTÍNA ČERMÁKOVÁ: - Áno, bolo to tak. S mamičkou sme vymysleli iniciatívu zozbierať podpisy významných spisovateľov so žiadosťou o oteckovo prepustenie. Naivne sme si mysleli, že to pomôže. Ja som šla práve za Vítězslavom Nezvalom, čo bol zážitok, na ktorý sa neďa zabudnúť. Privítal ma s nevôľou len nedbalo oblečený a uviedol ma do kuchyne, kde bol nepredstaviťelný neporiadok, plno špinavého riadu. Pozrel sa na mňa a povedal: „Podpíšem vám ten papier iba vtedy, ak tam bude podpísaná Marie Majerová alebo Marie Pujmanová...“ Veľmi ma jeho reakcia zranila a nebyť toho, že to bola taká vážna vec týkajúca sa oteckovho života, už by som sa k Nezvalovcom nevrátila. Marie Majerová však žiadosť bez okolov podpísala. Keď to Vítězslav Nezval uvidel, veľmi sa zahanbil. Žiadosť podpísal, ale viac už so mnou nehovoril.

Podobne zraňujúcu skúsenosť mala moja mamička s I. Olbrachtom, ktorý bol taktiež oteckov priateľ a chodieval k nám na návštevy. Mamička zažila scénu, že ju I. Olbracht odrazu „nepoznal“.

Otecko vydával ľavicových autorov, a práve to sa, paradoxne, pri obžalobe obrátilo proti nemu - odsúdili ho aj za to, že sa údajne snažil pritiahnúť komunistických autorov na katolícku stranu.

- *Váša mamička bola známou prekladateľkou z nemčiny, preložila mnohé zásadné diela nemeckej literatúry, napr. H. Bölla, E. Kästnera, bratov Grimmovcov, T. Manna, J. Rotha, A. Stijfera či T. Werfela. Bola platonickou láskou Jana Zahradníčka, dokonca jej venoval niektoré svoje verše. Nehneval sa Jan Zahradníček na vášho otecka, že si slečna Jitka vybrala za manžela práve jeho?*

KRISTÍNA ČERMÁKOVÁ: - Myslím, že Zahradníček tomu rozumel a moja mamička bola len jeho platonickou láskou, ideálom, ktorý obdivoval. Kto však mamičku hlboko miloval, bol Jan Čep. Samozrejme, že o tom otecko vedel. Neviem, ako na oteckovi svadbu Čep zareagoval, ale určite to bola rytierska generácia, pretože Zahradníček i Čep zostali oteckovými najlepšími priateľmi.

- *Spomínali ste, že Vaša mamička trávila časť detstva na Slovensku...*

KRISTÍNA ČERMÁKOVÁ: - Mamička

vyrastala takmer bez otca - zomrel, keď mala dva roky. Moja stará mama teda zostala s dvoma malými dcérami sama, no podarilo sa jej dostať na Slovensko, kde vtedy pri Trenčíne bývala jej sestra s manželom. Moja mamička teda vyrastala na Slovensku ešte pred Prvou svetovou vojnou, ovládala dokonale slovenský jazyk a vyštudovala trenčianske gymnázium. Mamičku a jej sestru v detstve poslali na rok do penzionátu do Viedne, kde si obe deti vytvorili hlboký vzťah k nemeckému jazyku. Mamička však potom odišla na štúdiá do Prahy, kam sa neskôr presťahovala zo Slovenska aj moja stará mama a jej sestra. Mamička teda bývala spolu so svojou tetou, ktorá ich kedysi prichýľila na Slovensku a mala k nej hlboký vzťah ako ku svojej druhej mame. Stalo sa však, že presne v noc pred mamičkinou svadbou táto tetuška umrela. A tak do jednej izby prúdili kondolencie a do druhej svadobní hostia, vrátane napr. J. Demla. To je dôvod, prečo má na svadobnej fotografii mamička ustaraný výraz tváre. Keď okolo prechádzali susedky a všimli si jej smútok, šepkali: „Vidíte, ona sa vydáva a je taká smutná! Určite ju k svadbe donútili... Ten Fučík musí byť určite nejaký boháč a ktovie, čo všetko sa za tou svadbou v skutočnosti skrýva...“ Mamička však bola zronená zo straty milovanej tety. V jej živote bolo podobných udalostí viac. Mamička sa narodila v deň, keď zomrela jej stará mama... V jednej miestnosti bola kolíska s bábätkom a v druhej rakva s nebohou.

- *Ako váš otecko prežil obdobie Druhej svetovej vojny? O Janovi Zahradníčkovi je známe, že sa musel skrývať na fare u J. Dokulila a tam vzdával časopis Akord.*

KRISTÍNA ČERMÁKOVÁ: - Otecko dostal roku 1939 pre svoje vlastenecké cítenie výpoveď z vydavateľstva Melantrich. Neskôr prešiel do vydavateľstva Universum, ktoré bolo predchodcom, resp. súčasťou neskoršieho nakladateľstva Vyšehrad. Aj odtiaľ na konci po roku 1948 vyhodili a degradovali na korektorské práce až do zatknutia roku 1951.

- *Mal váš otecko okrem literatúry vzťah aj k nejakému inému druhu umenia?*

KRISTÍNA ČERMÁKOVÁ: - Áno, mal hlboký vzťah najmä k výtvarnému umeniu, s mnohými maliarmi sa poznal osobne. Bolo to nutné aj preto, že samotné vydanie knihy bolo výtvarným a grafickým umením. Otecko vydával v Melatrichu aj monografie o maliaroch. Mamička hrala krásne na klavíri a často chodievali spolu na koncerty. To všetko bolo súčasťou môjho rodinného prostredia.

Škoda, že dnes sa už knihy vydávajú veľmi rýchlo a nehľadajú sa na kvalitu. Je to smutné, že takto zanikla tradícia vynikajúcej česko-slovenskej knižnej kultúry...

- *Ako si na otecka spomínate z ľudskej stránky? Aký bol ako otec?*

KRISTÍNA ČERMÁKOVÁ: - Ako otec bol veľmi priateľský, otvorený k deťom. S rodičmi sme často cestovali cez prázdniny a otecko sa nám naplno venoval. Staral sa o náš duševný rast, o knihy, ktoré sme čítali, učil nás jazdiť na bicykli.

- *Spomínate si presne na deň, keď vášho otecka zatkli?*

KRISTÍNA ČERMÁKOVÁ: - Bolo to roku 1951, keď môjmu staršiemu bratovi hrozilo, že ho nepripustia z politických dôvodov k maturite. Otecko šiel hneď na druhý deň do gymnázia, aby celú záležitosť vyriešil. Asi hodinu po jeho odchode zazvonili pri dverách dvaja páni z ŠTB v kožených

kabátoch a oznámili, že si na otecka počkajú a urobia za ten čas bytovú prehladku. Bývali sme vtedy v trojizbovom byte. V oteckovej pracovni bola obrovská knižnica pozdĺž troch stien. Páni teda začali prezerat' celú knižnicu knihu po knihe, prevrátili oteckovu pracovňu hore nohami. Žiadnu z kníh nevzali, len hľadali, či sa v nich neskrývajú dokumenty. V ten deň som sa práve necítila dobre, a tak som zostala doma spolu s mamičkou a starou mamou. Medzitým telefonoval otecko do školy asi dvakrát a s radosťou oznámil, že sa mu bratovo pripustenie k maturite podarilo zariadiť. My sme mu však nemohli do telefónu nič povedať. Bolo to strašne sklúčujúce.

Otecko bol občasný strelec a mal doma pušku so všetkými potrebnými povoleniami. V tom okamihu mamička prepadla veľkej panike - čo ak by agenti zbraň našli? Nebude to pohoršujúca okolnosť? Okamžite mi dala pušku ruky a prikázala ju schovať v pivnici. Tajne som sa prešmykla do pivnice a v najväčšej rýchlosti hodila pušku do uhlia a len nedbalo ju zakryla. Asi po hodine sa však agenti pýtali, či máme pivnicu a vyzvali ma, aby som ich tam odprevadila. Bola som celá bledá. Takmer som nedýchala. Veľmi som sa bála, že zbraň objaví. Agenti však do pivnice iba nakukli a skonštatovali, že tam nič nie je. Vrátili sme sa teda naspäť, ale ja som bola taká rozochvená, že som zo seba nedokázala vydať ani hlások.

Potom prišiel otecko - akoby nashvál si v ten deň kúpil nový klobúk. Keď uvidel doma pánov zo štátnej bezpečnosti, ani nepohol brvou. Zrejme to očakával.

Od toho okamihu sa náš život zmenil. Brat síce zmaturoval, ale nepustili ho na vysokú školu. Pracoval v cementárni, kde mal však pracovný úraz a potom ho preradili do stolárskeho závodu. Narazil tam na vynikajúceho vedúceho, ktorý mu nechcel ublížiť. Keďže v ten rok továrne posielali zamestnancov na vysoké školy, vedúci výroby mu napísal veľkorysý pozitívny posudok, a tak sa brat naozaj dostal na medicínu, ktorú úspešne dokončil. Brat to potom o mnoho rokov neskôr tomuto vedúcemu oplatil už ako lekár pacientovi...

Ja som taktiež dokončila gymnázium, ale na vysokú školu som sa už nedostala. Veľmi mi však pomohol básnik Vilém Závada, náš rodinný priateľ a svedok na svadbe mojich rodičov. Vybavil mi miesto v Národnej knižnici, kde som pracovala po celý život.

Najhoršie oteckovo zatknutie znášala moja mladšia sestra Klára. Tej sa však taktiež podarilo absolvovať strednú školu, zamestnať sa však musela v Motorlete, kde pracovala ako strojná zámočníčka, neskôr prevelená do skúšobne trysiek leteckých motorov. Keďže to však bolo rizikové povolanie, táto práca bola dobre platená a vďaka nej mohla Klára finančne podporovať celú rodinu. Neskôr mohla vyštudovať aspoň strednú knižnicu školu.

Ľudia k nám prestali chodiť, obchádzali nás na uliciach. Zároveň však bola táto doba úžasnou previerkou statočnosti ľudí, pretože niektorí k nám chodievali ešte častejšie a pomáhali nám - napríklad literárny vedec Václav Černý alebo spisovateľ Jaroslav Durych. Dokonca sa občas stalo, že sme pod dverami alebo v schránke našli obálku s peniazmi...

Mamička sa už viac nemohla angažovať ako prekladateľka. Prijali ju v akomsi závode na miesto zahraničnej korešpondentky za veľmi nízky plat. Skrátka, bolo to ťažké obdobie. Navyše tu bola hrozba, že nás presťahujú do pohraničia. Zachránila nás však stará mama a teta - mamičkina sestra,

ktoré sa k nám prist'ahovali a vyriešili tak bytovú otázku. Neskôr sme sa dozvedeli, že byt starej mamy pripadol pánovi zo štátnej bezpečnosti, ktorý otecka zatýkal.

Ja som sa o pár rokov zoznámila s mojim manželom, ale nechcela som sa vydávať, kým bol otecko vo väzení. Čakala som na jeho prepustenie do roku 1960.

- *Váš manžel Josef Čermák je významný český literárny vedec a romanista, z nemčiny prekladal diela Franza Kafku a poznal sa dokonca i s Kafkovou neterou...*

KRISTINA ČERMÁKOVÁ: - Áno, môj manžel sa okrem nakladateľstva venoval a venuje celý život Franzovi Kafkovi. S mojim manželom a oteckom sa viaže ešte jedna úsmevná príhoda. Manžel bol na literárnej komparatistike žiakom Václava Černého. Podľa jeho vzoru chcel pôsobiť na Filozofickej fakulte, čo mu však už z politických dôvodov nebolo umožnené. Ešte pred príchodom komunistického režimu bol raz s Václavom Černým v Národnej knižnici, kde ho Václav Černý náhodne predstavil môjmu oteckovi.

Keďže otecko bol v kontakte s mnohými redaktormi a publicistami, počas väzenia bol predvolávaný ako svedok na súdne procesy. Keď som sa to dozvedela, zistila som si termíny procesov, aby som sa s ním mohla aspoň na chvíľu vidieť ako divák na verejnom súde. Vrátnik ma pustil na prvé pojednávanie a ja som si aspoň na chvíľu mohla sadnúť vedľa otecka sprevádzaného strážou. Sedeli sme vedľa seba mlčky - nič sme si nepovedali. Iba som sa ho na okamih dotkla a aj to stačilo... Vrátnik si ma potom zapamätal a vítal so slovami: „Á, slečna Fučíková, pán otec znovu svedčí? Tak ja vám poviem, v ktorej miestnosti ho nájdete...“ Obaja sme z týchto krátkych stretnutí čerpali silu. A bolo to trochu i naše šibalstvo - stráž totiž vôbec netušila, že vedľa väzňa sedí jeho vlastná dcéra.

Raz teda otecko svedčil na súde na Karlovom námestí a ja som veľmi túžila predstaviť mu svojho vyvoleného. Naozaj sa mi podarilo sa vo vzdialenosti k oteckovi priblížiť a povedať: „Predstavujem ti Josku...“ Môj manžel sa celý čas pripravoval, čo svojmu budúcemu svokrovi a váženému literárnemu vedcovi povie. Otecko si okamžite spomenul, že ho kedysi videl v kaviarni s Václavom Černým a predbehol ho slovami: „No ty si teda od tej doby, čo sme sa nevideli, poriadne pribral...!“ A hneď bol počiatočnej tréme koniec.

- *Počas oteckovho uväznenia mu zostala vaša mamička verná a svoj údel niesla statočne. To nebolo samozrejmosťou, mnohým politickým väzňom sa počas rokov väzenia rozpadli rodiny...*

KRISTINA ČERMÁKOVÁ: - Niečo podobné bolo u mojej mamičky celkom vylúčené. Bola to pre ňu veľká skúška, pretože do oteckovho zatknutia pôsobila ako prekladateľka, čo ju ochránilo od útokov vonkajšieho prostredia. Odrazu však musela všetko niest' na svojich pleciach a sama sa starať o tri deti. Nikdy jej však nenapadlo vzdať sa svojho údelu. Veľkou oporou pre ňu bola jej mama a sestra.

V tom čase som aj ja získala k ma-

mičke veľmi hlboký vzťah. Keď bol totiž otecko vo väzbe a brat na štúdiách, nahrádzala som tak trochu oteckovu rolu v rodine. Práve to ma s mamičkou zbližilo. Po oteckovi mám energickú povahu a táto životná situácia vo mne ešte utvrdila odhodlanosť, takže som sa naučila nevzdávať sa pred akoukoľvek prekážkou.

- *V ktorých väzniach bol váš otecko väznený?*

KRISTINA ČERMÁKOVÁ: - Otecko bol väznený najprv v Brne, potom ho preniesli na Mírov. Práve na návštevy na Mírove mám najhoršie spomienky. Mohli sme otecka navštevovať iba raz za dva mesiace v počte dvoch osôb - mamička si teda musela vybrať, s

Pohreb F. X. Šaldy. Rakvu s jeho statkami nesú B. Fučík, J. Čep, J. Seifert. Sprava F. Halas

ktorým dieťaťom pôjde. Návštevy trvali iba dvadsať minút a svojvôľa dozorcov ich mohla kedykoľvek skrátiť. Bolo to strašné - vyraziť na cestu z Prahy pred polnocou, aby sme mohli byť ráno pred mirovskou väznicou, kde sme ešte museli za každého počasia čakať na otvorenie. Rozhovory boli odpočúvané, mohli sme sa rozprávať iba o rodinných záležitostiach, delila nás stena z pletiva.

Moja sestra však bola svedkyňou čohosi nezvyklého. Pri jednej z návštev na Mírove mamička nečakane oznámila, že sa pôjdu prejsť. Sestra nerozumela tomu rozhodnutiu a keď prechádzali popod mirovskú väznicu, prebehlo okolo nich malé dieťa šepkajúce: „Druhý dom vpravo“. Bol to dom akéhosi dozorca, ktorý mal dobré srdce a dovolil, aby mamička prostredníctvom neho posielala oteckovi balíčky. Netrvalo však dlho, a aj tohto dozorca spolu s ostatnými, ktorí pašovali väzňom jedlo, ktosi udal a oni sami sa stali väzňami. Bolo to krásne svedectvo o ľudskej добрote.

Tieto návštevy sme teda znášali veľmi ťažko - dva dni pred nimi sme nespali a vracali sme sa z nich zlomeni. Ale vďaka Bohu aj za ne.

Potom otecka preradili do väznice v Ruzyni. Tam zriadili prekladateľské oddelenia na patenty vynálezov, ktoré zrejme nejakým spôsobom ukradli zo zahraničia. Na prekladanie boli potrební práve intelektuáli. Tam už boli pre otecka omnoho lepšie podmienky. Návštevy boli povolené raz do mesiaca, mohli sme sedieť oproti sebe a raz sa mi dokonca pod stolom podarilo

tajne naliať oteckovi do pohára obsah malej fľaštičky vína. Návšteva trvala až hodinu, čo bolo pre nás nepredstaviteľné šťastie. Aj doba sa zmenila, väzňovia už neboli takí prísni.

- *To znamená, že štátna moc si uvedomovala, že väzni nevinných a najvzdanejších ľudí, keď ich potrebovala využiť na preklad patentov...*

KRISTINA ČERMÁKOVÁ: - Áno, ale často dozorcovia o väzňoch nič nevedeli. V Prahe bol k oteckovi mimoriadne zlý jeden dozorca, ktorý mu znepríjemňoval život, kde len mohol. Keď bola roku 1956 obnova súdnych procesov, na súd na Karlovom námestí viedol otecka práve on. V oteckov prospech svedčil hrdinským spôsobom Vilém Závada, hoci tá výpoveď napokon nepomohla. Keď tento dozorca viedol otecka naspäť do väznice, nesmelo sa opýtať: „Prosím vás, to všetko, čo odznelo na súde, čo ste publikovali a čo ste urobili... To je pravda?“ Keď otecko odpovedal kladne, dozorca sa zahabnil a priznal, že mal informácie, že otecko je nájomný vrah. Odvtedy sa jeho správanie celkom zmenilo.

Otecko však vravel, že to bola vynikajúca škola života. Vo väzniach bola totiž elita národa a duchovenstvo, vedci i umelci. Viedli spolu hlboké debaty, čo ich duchovne posilňovalo.

- *Spomínate si presne na okamih oteckovho prepustenia?*

KRISTINA ČERMÁKOVÁ: - Na tú chvíľu si pamätám celkom presne. Amnestia sa vyhlásila dňa 9. mája 1960. S napätím sme ten deň očakávali,

pretože sa pováralo, že by konečne mohla byť vyhlásená i amnestia pre politických väzňov. V to ráno som šla do práce do knižnice, kde mi jedna z komunisticky angažovaných kolegyň dávala svoju prevahu pri každej príležitosti najavo. Posmešne sa ma opýkala, či už konečne prepustia otca - očakávajú negatívny výsledok. Stále som telefonovala domov, ako sa situácia vyvíja. Mamička sa dokonca vybrala na Pankrác, aby mohla ísť oteckovi v ústrety. Odrazu zdvihol telefón brat a vravel, že sa stalo čosi nezvyčajné, lebo otecko sa vrátil domov a mamičky doma niet... Oni sa totiž na Pankráci minuli. Väzňov naložili do auta a vysadili ich voľakede na Palackého námestí, odkiaľ sa mali pobrať sami domov. To bol pre nich šok - takmer po desaťročí boli vydaní napospas mestu, kde sa všetko zmenilo. Nebyť niektorých orientačných bodov, otecko by domov ani netrafil.

Ja som rýchlo nasadla do taxíka a zavelila šoférovi: „Pred pankrácku väznicu!“ Šofér sa naľakal, čo má tento povet' znamenať, ale keď sa dozvedel, o čo ide, s radosťou dupol na plyn. Mamičku som však už na Pankráci nenašla, lebo medzitým odišla domov.

Okamih zvitania bol nádherný, no veľmi ťažký zároveň. Objali sme sa, ale bol to veľmi zvláštny pocit, akoby sa z väzenia vrátil celkom iný človek.

- *Ako si spomínate na otecka tesne po návrate?*

KRISTINA ČERMÁKOVÁ: - Boli to pre neho veľmi ťažké chvíle. Z väzenia sa vrátil v obrovskej neistote - mal strach už len z toho, keď ktosi rozprá-

val príliš nahlas. Šok bol aj pri pohľade na moju mamičku. Otecko totiž doma zanechal ženu, čo sa venovala svojim prekladom a odrazu mal pred sebou ženu, ktorá vedela všetko zariadiť a sama sa starala o rodinu. On bol teraz tým, kto bol vo veciach celkom neistý. Moju mladšiu sestru otecko poznal ako dieťa, a našiel doma dospelú mladú ženu.

- *Aj po prepustení z väzenia bol váš otec mimoriadne literárne činný...*

KRISTINA ČERMÁKOVÁ: - Otecko dostával veľmi nízky dôchodok a popri ňom písal lektorské posudky. Môj manžel vtedy pracoval vo vydavateľstve Odeon, kde zaviedli tzv. systém pokrývačov - ľudí ochotných podpísať svojím menom príspevky zakázaných autorov. Mnohým ľuďom tak zabezpečili prácu, nesmelo sa však o tom vedieť.

Otecko roku 1974 založil spolu s Vladimírom Binarom samizdatovú edíciu VFB, kde vydal štrnásť zväzkov Demla, zobraň spisy Jana Zahradníčka a Jana Čepa. Bol opäť vo svojom živle. V sedemdesiatych rokoch však už vládla celkom iná atmosféra, politické procesy z toho obdobia sa nedajú porovnať s tým, čo si väzni vytrpeli v päťdesiatych rokoch. Často to bolo väzenie len z rebélie... Je dosť smutné, že ukrutnosť a význam päťdesiatych rokov sa zvykne zľahčovať a aj celý komunizmus sa akosi ospravedlňuje vo svetle posledných rokov pred pádom režimu.

- *Ak to nie je príliš smutná téma, spomínate si aj na smrť vášho otecka?*

KRISTINA ČERMÁKOVÁ: - Otecko zomrel na zlyhanie srdca ako osemdesiat štyri ročný. O zdravotný stav rodičov sa prikladne staral môj brat - lekár. Na to, čo všetko si vytrpel vo väzení, sa otecko dožil veľmi vysokého veku. Obaja rodičia do posledných dní života literárne pracovali.

- *Je naozaj potešujúce, že literárne dedičstvo vo vašej rodine nezahynulo, ale prenieslo sa aj na ďalšie generácie.*

KRISTINA ČERMÁKOVÁ: - Áno, naša rodina je tým nasiaknutá. Synovia Jan a Petr pôsobia na Karlovej univerzite - najstarší Jan je profesorom anglistiky a venuje sa anglickej stredovekej literatúre a finskej literatúre, najmladší Petr je docentom a riaditeľom Ústavu románskych štúdií a báda v odbore lingvistiky. Prostredný syn je primár internej v nemocnici v Slanom. Naša najmladšia dcéra vyštudovala latinčinu, gréčtinu a češtinu, venuje sa starovekému divadlu. Môj manžel je literárny vedec a takisto aj manžel mojej sestry Kláry, Dr. Jindřich Pokorný, bol prekladateľom a esejistom. Jedna zo sestričných dcér sa venuje publicistike, vyštudovala divadelnú a filmovú vedu a je šéfredaktorkou literárneho časopisu a druhá prekladá z nemčiny a škandinávskych jazykov. Podobne aj naše vnúčatá sú naklonené humanitným vedám a literatúre.

- *Existuje nejaké krédo, životný princíp, z ktorého váš otecko čerpal silu? Má na mysli jeho mravnosť, jeho hodnotový systém...*

KRISTINA ČERMÁKOVÁ: - Otecko čerpal svoju silu z viery a z prostredia, v ktorom vyrastal. Otecko totiž pochádzal z dediny a dedina, vzťah k zemi ako takéj, je obrovským zdrojom krásy a prirodzenej dobroty pre vnímavého človeka.

Otecko mal vieru v sebe a bola preňho samozrejmosťou ako dýchanie, čo je prítomné v našej rodine po všetky generácie. Nikdy ju nedával manifestčne na oddiv, ale mal ju v sebe hlboko zakorenenu.

Zhovárala sa Katarína Džunková

Moje kolená sa posunuli bližšie, bližšie na chladnej podlahe vykladanej kusmi starého mramoru, bližšie, až stačil naozaj kúsok a takmer som sa dotkla miesta, kde bol pochovaný svätý Konštantín. Slovanské národy tu na znak svojej úcty umiestnili tabuľky s poďakovaním tomuto svätcovi a predovšetkým Bohu za ten milosrdný okamih dejín, keď bol skrze svätého Cyrila a Metoda slovanský jazyk povýšený na bohoslužobný. Tu alebo na iných pravdepodobných miestach v bazilike sv. Klimenta v Ríme leží svätý Cyril ako mních, aby už nebol sluha „ani cisárovi, ani nikomu inému, ale len Bohu všemohúcemu.“ Ako aj činil po celý život.

Ale existuje tu vôbec dialka či blízkosť, keď stopy svätého Konštantína posvätili aj slovenskú zem? Ved' v kresťanstve neexistuje nijaké bližšie a nijaké ďalej, keď v každom kostole sveta je prítomný vo Sviatosti oltárnej Boží Syn.

Moje kolená sa posunuli bližšie na dlážke v krypte chrámu sv. Klimenta. Na mieste, čo žilo predtým v mojich predstavách a dnes vstupuje i do mojich očí. Nemám nič, len tieto kolená. Len čas, čo sa presýpa ako zrnká piesku medzi prstami. Iba svoj neobetovaný život, svoju malosť a svoje srdce, ktoré rozpoznalo teba, svätý Konštantín.

Moje kolená sa posunuli bližšie - k nohám, ktoré sa dotýkali slovenskej zeme, k očiam, čo uzreli Chazarskú ríšu i sútok Moravy a

Pri hrobe svätého Cyrila

Dunaja pod Devínom, k ústam, čo v chráme Santa Maria Maggiore spievali slovansky svätú liturgiu a k ústam, čo obraňovali ikony a neskôr v Ríme slovanskú reč a písmená. A už nie som ja, čo sa pominiem ako táto chvíľa navštívenia chrámu svätého Klimenta, ako doznie voda, ktorej zručanie dolieha aj na toto miesto zo základov starého rímskeho domu pod nami. Už sú tu iba moje slzy, aby som oslávila teba, svätý Konštantín.

Pane na nebesiach, ktorý si, a ku ktorému sa obracajú naše srdcia, oči, aj náš hlas... Pane, ktorý si a držiš túto chvíľu v náručí... Prišla som ďakovať za svätého Cyrila, prišla som prosiť za nás, Slovanov, prišla som prosiť za slovenský národ, aby si sa nad ním zmiloval.

Prišla som so slzami ako so záprahom koní, prišla som po stupienkoch dejín smerujúcich až k dnešku, až k tejto chvíli, o ktorej vieme, že sa rozplynie, ako nádherná pozemského sveta, všetky paláce, kniežatstvá a chrámy, až nebude slnka ani hviezd, a bude žiarit iba Boh.

Bože, ktorý si bol na počiatku ako slovo, odtlač sa ešte do našich slov. Ježiško v jasliach, ty svetlo, ktoré tma nepohltila, zmiluj sa nad nami, aby tma nezaplavila i nás.

Dnes dopadá svetlo cez okná na mozaiky dlažby tohto starobylého chrámu, dnes už Slovania našli sami seba v zložitých dejinách. Našli... Ale bude tak tomu naveky? A sme ešte Slovanmi, ak strácame srdce, ak strácame Krista, ak strácame cit pre krásu a pieseň, oporné stĺpy našich národov? A existujeme ešte vôbec, ak sme zabudli milovať vlastnú zem, ak sa po ňu nezohňeme ako po perlu na brázdach, ak hľadáme iné perly akoby sme čakali, že nájdeme druhú, lepšiu zem. A sme ešte vôbec Slováckmi, ak vytesňujeme z kalendára Sedembolestnú Pannu Máriu, ak neustievame teba, svätý Konštantín? Ty si videl Dunaj, Nitru i Devín, ty si miloval Moravu a pre nás si písal mystický Proglas. A my sme zabudli milovať.

Nad tvojím hrobom, svätý Cyril, stáli Gréci a spevom ťa vyprevádzali do večného života k Pánovi. V spodnej bazilike nám ten okamih pripomína starobylá freska, kde so svätým Metodom kľučíš pred Kristom. To my raz takto pokľakneme na osobnom súde. To my budeme skladať úcty zo vzácneho dedičstva, čo sme nerozumne premrhali.

Svätý Cyril, pros u Boha za slovanstvo, čo sa už toľkokrát v dejinách nechalo vťahovať do prelievania krvi medzi bratmi. Vyprosuj milosť pre slovanské národy, z ktorých sa každý trápi krížom svojich dejín. Spomeň si v nebi i na slovenskú zem, na Slovensko, čo si miloval a sám sebou posvätil... Lebo sme veľmi slabí. A ako pod freskou stojí nápis: „Bože, daj hriešnemu Cyrilovi odpočinutie večné. Amen.“ - my sa modlíme to isté, lebo sme omnoho hriešnejší. A lebo so slovanským smútkom v duši prosíme - dopraj nám, Bože, prameň slz, aby sme oľutovali naše previnenia voči tebe, Agaňče Boží...

A osláv svätého Cyrila vo svojom kráľovstve, ako on teba na tejto zemi oslávil zvonivým slovanským jazykom.

KATARÍNA DŽUNKOVÁ

VIZUÁLNY SMOG

Dážd' božích písmen - takto zobrazuje svätý Konštantín-Cyryl v Proglase prijatie písma a význam písomníctva v živote národa, ktorý dovtedy písané texty nepoznal. Dostali sme ho do daru, aby sme sa stali cez Sväté písmo a jeho právne aplikácie deťmi svetla...

Od deviateho storočia sa úloha písomníctva v živote národa postupne rozširovala a veľmi diverzifikovala. Dnes fungujú písané texty v stovkách žánrových podôb ako hlavný nástroj medziľudského obcovania, sú spôsobom a technikou zachytávania informácií najrozmanitejšieho druhu, spôsobom vyjadrovania myšlienok, názorov. Písané texty prestali byť iba poslom dobrej zvesti a hlavným nástrojom spravodlivosti.

Uvedomujeme si to vždy, keď vstúpime do takzvaného verejného priestoru, do prostredia neuveriteľne rozmanitého spoločenského využívania písma. A práve tu veľmi rýchlo zistíme, že písmo a písané texty ľudí nie vždy osviežujú, nie vždy učia, vzdelávajú a povznášajú.

Stačí nám vykročiť do ulíc a zhliaďnuť sa po námestiach.

Ak použijeme Konštantínovo prirovnanie, od rána do noci nám namiesto požehnanej vlahy božích písmen na každý centimeter verejnej plochy pršia tony nepotrebných, nejasných, zbytočných, neraz dokonale otrávených, otravných a ľudskej psychike nešťastných textov. Ďalšie tony visia nad krajinou v miliardách znakov, značiek, skratiek, emblémov, reklamných hesiel, vtieravých slov, ponúk a výziev a niet pred nimi úniku. Prečítané i neprečítané sa ukladajú do ľudskej pamäti a vytvárajú v nej obrovské haldy, textové smetiská, slovné odvaly a odkališťa pojmov, v ktorých nemá miesto ani užitočnosť, ani pravdivosť, ani obyčajná informačná vecnosť. Medzi nimi dotieravosťou a otravnosťou vynikajú najmä sebaaprezentácie rozličných nezáväzných činností, ktoré sa tradične a zotrvačne pokladajú za odnože umenia. Prvé husle tu hrajú reklamy všade prítomných domácich, miestnych i potulných spevákov, gitaristov, pódiových umelcov a zabávačov. Ich husté chválenkárské splodiny a veľkohubé úlety vidno všade. Fixované na plagátoch polroka dopredu avizujú svoj neodvratný nálet na krajinu paralyzovanú už desaťročia jedom elektronických odroháčiek vstrekovaných do bezradného domáceho človeka, ktorý stratil zmysel pre prirodzenú tvorivosť a rozvíjanie vlastných kultúrnych tradícií. Predvojom týchto es-

kadier je vždy stereotypné avízo na plagátoch s anglickými či skôr angličiacimi, akože nadnárodnými názvami skupín i produktov. V tomto nápadnom prvku sa snúbi bezduché napodobňovanie s kozmopolitickým obsahom ponúkaných vystúpení. Napodobňovanie jazyka aj programových štruktúr je tu zákonom, ktorý si podriaďuje všetko: od témy až po interpretačný stereotyp melodicky a rytmicky dezorganizovaných domácich vzdychov a výkrikov v slovensko-

Kurzívou o jazyku

česko-anglickom podaní, cez ktoré sa prednostne vystavujú na obdiv nie umelecké výkony, ale paranormálne symboly umenia: deravé džínsy, fešácky okrutné šály a nápadné zlaté retiazky na zarastenej hrudi.

Nepreniknuteľná vrstva takýchto emisií a úletov je naozaj všade, na každej neobsadenej ploške verejného priestranstva, na rohoch i v centrách námestia, na hlavných i bočných uliciach, v zákutiach zastávok a podchodov, na oknách dopravných prostriedkov i v čakárňach u doktora. Smog tohto druhu dusí našu krajinu už veľmi dlho, nikto ho nemeria ani nekontroluje.

K tomu pridajme ešte všade prítomnú trhovničku reklamu, ktorá odjakživa narába s jazykom ako s lacným nástrojom na získanie výhody (zisku). Tie tisíciky, ba milióny angličtiacich firemných nápisov a ich nezmyselné skratky ... Plus ešte reklama a propaganda filmová, politická, stranická, športová ... Milióny takýchto textových častíc vnikajú do dnešného človeka na verejnosti a cez hlučivé médiá aj do zle utesnených domácností, škôl a nemocníc.

Aký bude klinický výsledok tohto vývoja o pár rokov? Aký bude jeho kultúrny efekt?

Nemali by sa aj volení zástupcovia ľudu pokúsiť aspoň o diskusiu v kauze nadužívania a vyprázdňovania znakov ľudskej reči?

AJ VY DELÍTE STRECHU NA DVE POLSTRECHY?

Ide o slovné spojenie „zdieľať s niekým voľačo“. Toto slovné spojenie vyjadruje v podstate dve veci. Prvá hovorí o ochote podeliť sa s blížnym o chlieb. Druhá hovorí o spoločnom používaní alebo využívaní prostriedkov, hodnôt, predmetov.

Oddávna bolo v našej povahe a aj

nepochybne ostáva ochota podeliť sa s blížnym o kus chleba, radosť či smútok. Tieto city pramenia v zdravo zmyslajúcom srdci a utvrdili sa v tradícii života našich predkov, ktorá brala veľmi vážne hlavné prikázanie Desatora. Ochota a cit pre potreby blížneho, spolubývanca, spoluedinčana či spoluosadníka nadobudli slovenský výraz vo výrokoch „deliť sa s niekým o chlieb“ alebo „bývať pod jednou strechou“.

Do slovenčiny nám však v najnovšom čase začali prenikať týmto skutočnosťami síce blízke, ale nie celkom rovnaké výrazy spojené s exotickým slovom „zdieľať“ - „zdieľať s niekým chlieb“ alebo „zdieľať s niekým strechu“. Prečo „zdieľať“? Ved' my sme nikdy chlieb ani strechu „nezdieľali“?

Za touto novotou je, žiaľ, nepekčná vlastnosť nášho človeka vypožičiavať si u suseda lopatu aj vtedy, ak má doma dve, lepšie, s pevnejšou rúčkou.

Ako vlastne vzniká „zdieľanie“? Slovo vzniká priamočiarym vypožičaním si a prekladom nemeckého „mitteilen“. V pôvodnom nemeckom zložnom slove „mit-teilen“ by sme mohli vystopovať aj náš „diel“ (po nemecky Teil), to však ešte neznamená, že by sme mali podľa nemeckého slovotvorného príkladu veci „zdieľať“ tak, ako podľa nemeckého príkladu „sdieľajú“ Česi. My vďaka našej tradícii, vďaka osobitnému vývinu kultúrnej slovenčiny veci, city ani hodnoty „nezdieľame“, ale sa s nimi alebo o ne delíme. Áno, treba sa deliť o niečo, treba sa deliť s ostatnými, ale inak - po našom!

Ak dnes naši ľudia pri nepozornej reči „zdieľajú“ s kýmisi rovnaký názor, presvedčenie alebo dokonca „zdieľajú“ osud, nerobia nič iné, len opúšťajú slovenčinu a nevedomky papagájujú po Nemcoch a Čechoch. Nemali by „zdieľať“ vtedy, keď majú povedať, že majú podobný osud, že majú podobný alebo ten istý názor ako ktosi pred nimi, s nimi alebo po nich.

„Zdieľať spoločnú strechu“ sa povie po slovensky bývať pod jednou strechou.

„Zdieľať hodnoty“ sa po slovensky povie mať v úcte rovnaké hodnoty, vyznávať alebo uznávať rovnaké hodnoty.

„Zdieľať názor“ sa povie mať rovnaký názor, myslieť si to isté.

„Zdieľať radosť alebo žiaľ“ sa po slovensky povie deliť sa s niekým o radosť alebo o žiaľ.

„Zdieľať osud“ sa povie mať podobný alebo spoločný osud, dopadnúť rovnako.

BLAŽEJ BELÁK

Kresba: Andrej Mišanek

„Otvorený nepriateľ je v metafyzickom zmysle sluhom božím. Ved' napr. i prorok Jeremiáš nevolá kráľa Nabuchodonozora ináč ako sluhom božím, hoci bol najreálnejšou a najstrašnejšou metlou Jeremiášovho národa. A v dejinách, videných pod zorným uhlom púte medzi zavretými a znovu sprístupnenými dverami raja, vidíme zavše vznikajú takéto korbáče ľudstva, či už tých alebo oných, tej alebo onej skupiny ľudí. A i na zľahostajnené a chladnúce kresťanstvo vysielala Boh občas takýchto svojich naháňáčov, viac alebo menej vedomých havkáčov Absolútna. A tieto svorky zdanlivo pekelných psov dejín, sú viac božimi nástrojmi než všetci polopobožní vykrúcači očí a tvrdých božích požiadaviek. Lebo milovať dobro znamená nenávidieť zlo a láska ako jedna z najťažších - ba podstatných - požiadaviek božích je vyhlásením boja zlu - okolo nás i v nás.“ (Pavol Strauss)

(21. január 09)

Moja reakcia na včerajšiu inauguráciu Baracka Obamu. - Pri každom slove inauguračnej ceremónie zapichnutá americká zástava; ako potom nebyť uhranúť?...

Návrat k Porubčanovi. Hneď som si spomenul na Ruské motívy s mojím: Skutočná história ľudstva sa ešte len začína... - keď čítam Porubčanovo: PRÍPRAVA, EŠTE LEN PRÍPRAVA.

Treba sa naskrze preniknúť touto pravdou, ináč nepochopíme, čo je SKUTOČNÉ; neoddelíme zrno od pliev.: „Je najvyšší čas, aby sme mali jasné, čo je a čo nie je Kristovo poslanstvo, čo je príprava naň, čo je jeho uskutočnenie a aké bude kľásť na nás nároky.“

Ako chápe túto prípravu Ján Krstiteľ? - „Kdeže sme ešte od toho, aby sme sa spravodlivo podelili so všetkým, aby sme si statočne plnili svoje povinnosti, aby sme si vzájomne nestrpčovali život!“

Súčasná svetová kríza dáva tušiť, že jediné východisko z nej je práve „v spravodlivom delení hodnôt našej zeme“. - „Nie je obrovské ťaženie nášho veku za spravodlivé delenie hodnôt nášho zeme epochálnym znamením, že sa ľudstvo pripravuje naskutku prijať toto Ježišovo poslanstvo?“

Áno, súčasnú svetovú krízu treba chápať ako „epochálne znamenie“! - Nová epocha, ktorej je znamením, nemôže byť vybudovaná na inom základe ako na Ježišovom poslanstve!

Ak má Rusko splniť úlohu pioniera v tomto procese, musí byť na čele Jánovho princípu, že „hodnoty tejto zeme sú pre všetkých a že sa musíme o ne spravodlivo deliť“. (Ruža Sveta?)

Netušil som, že ma v názore na rusko-ukrajinský spor tak poteší Ján Čarnogurský (internet). - Ak dnes na Slovensku niekto toto napíše - klobúk dolu! - „Pred štyrmi rokmi sa celá Európa išla zbláznit' do Oranžovej revolúcie na Ukrajinu. Pritom práve Oranžová revolúcia uvrhla Ukrajinu do vnútropolitického chaosu a teraz aj ekonomického. Je v tom kus škodoradosti, ale oprávnenej, keď teraz Rusko vyzýva EÚ, nech poskytne Ukrajinu úver na nákup plynu, aby ho Ukrajina nemusela kradnúť z tranzitného potrubia.“

Je načase nastoliť v parlamente problém zavádzania obyvateľov Slovenska našimi médiami.

Jednoduchý experiment na vyjavenie protiruského vírusu v našich médiách: predstaviť si opačnú situáciu: Ukrajina dodáva svoj plyn do Európy, a Rusko ho nechce cez svoje územie prepraviť (nehovoriac o kradnutí). - To by bola vzbura, to by bola hystéria, to by bol pohon na bosorky!

(4. február 09)

Dá sa čakať, že včera kúpený Marko Ivan Rupnik („Vybrané otázky z antropológie“) si „vyárenduje“ hodne stránok zápisníka...

Viaceré moje záznamy, dotýkajúce sa povahy „lži“, Rupnik korunuje priam bra-

vúrnym spôsobom: „Lež se potrebuje jevit působivě a velkolepě. Prosazuje se silou, protože ví, že ve skutečnosti neexistuje. Musí své okolí přesvědčit, protože ví, že dlouho nepotrvá. Musí být hlučná, hodně se hýbat, celá zářit, protože ve skutečnosti je mrtvá a nežije. To je důvod, proč se uchyluje k donucovacím prostředkům, proč utiskuje, pyšní se a vychloubá. Ví totiž, že bez tohoto vnějšího lesku by nikoho nepřilákala, protože nikdo se nezamiluje do ničeho, do prázdna, do něčeho mrtvého.“

Toto Rupnikovo „ví“ ja chápem v zmysle „podvedome tuší“ - teda v tom zmysle, ako hovoril Dostojevskij o reakcii Západu na Rusko. - Na úrovni vedomia sú skutočne presvedčení

JÚLIUS RYBÁK

Cestou ku kyjevskému Majdanu II.

Záznamy zo zápisníka

o svojej pravde - akoby sa sami stali obeťami svojej lži natoľko, že ju uznali za pravdu.

So spomienkou na Tolstého môžeme povedať: pravda je preto, že je pravda - nie preto, že ju my dokážeme nejakými hokus-pokusmi presadzovať.

Rupnik sa nemohol nedotknúť pojmu „istina“: „Pravda pripomínala starým Slovanom žití, život, dech. Pravda zůstává pravdou, protože dýchá, a právě pro věrnost tohoto dechu člověk ví, že pravda je a bude a že nenastane den, v němž by lidstvo necítilo jeho závan, den, v němž by zemřela.“

Čo je však to, čo naveky pretrváva a nepotrebuje, aby sme ho my presadzovali nejakým úsilím, či nedajbože násilím? Rupnikova odpoveď znie: „Jediná vec, ktorá neumírá, ktorá sa neničí, ale setrvává navždy, je svobodné spojenie milujúcich osob. Pouze spojení zcela svobodných a v lásce sobě navzájem úplně odevzdaných osob je zárukou nezničitelnosti. Osoby, které se sobě navzájem svobodně odevzdaly, mají podíl na pravdě, to znamená, že jsou částí toho, co přetrvává, co je věrné, svobodné a co neumírá. V tomto smyslu můžeme také říct, že „jsem pravda“.“

(6. február 09)

V noci mi napadol výborný preklad ruského príslovia, ktorým Putin komentoval ich prepojenosť na svetovú ekonomiku v tejto kríze: „Za čo borolis, na to i naporolis“ - „Za čím sme sa hnali, to sa na nás valí.“

(10. február 09)

Tak si lámame hlavu nad tým, ako možno dôjsť k takejto globálnej kríze, keď najmocnejšie mozgové trusty sveta boli skalopevne presvedčené, že sa to nikdy nemôže stať...

Keby sme si - na Solovjovovu radu - pozvali na pomoc Pána Ježiša, postavil by sa do nášho streda, popozeral sa po nás dookola, a asi by riekol: - Vy ste si naozaj mysleli, že to takto mohlo ísť ďalej?... - Odchádzali by sme od Neho so sklonenými hlavami ako tí od tej hriešnice, ktorú sa chystali ukameňovať... (A ved' tak boli presvedčení o svojej pravde, ako donedávna aj my!)

(12. február 09)

Zachvel som sa, keď som sa včera v televíznej relácii dozvedel, ako nová administrácia USA začína rozohrávať čínsku a iránsku kartu... Netušil som, že sa tak skoro začne vyplňať moje tušenie (vyslovené v čl. „Na okraj svetovej krízy“), že len čo sa USA trochu spamätajú z tohto chaosu, začnú robiť všetko možné, aby si udržali svetové mocenské PR-VENSTVO - nehľadiac na množstvo obetí...

(17. február 2009)

Mihla sa mi predstava, či táto svetová kríza nemá (z vyššej moci) za cieľ skorigovať vývoj Ruska, ktoré sa už akosi priveľmi vrhlo za tými, čo sa „hrmú po hradskej ceste“ (Prišvin).

V čase tejto svetovej krízy by sa Porubča-

vým prúdom, na ktoré sa rôzni človečenstvo: tiché ovečky a dravci. - Istota je v perspektíve: „Pod povrchom udalostí, kde zákonite víťazí dravosť nad tichosťou, sebeckosť nad láskou - pod týmto povrchom žije skutočná pravda, pravda Evanjelia, ktorá raz prelomí povrch a definitívne zaujme všetky priestory.“

Tá istota nám pomáha zostať samými sebou pri strete s akoukoľvek divokou zlobou. „A to i vtedy, keď od nás /Kristus/ vyžaduje, aby sme boli uprostred ľudských dravcov tichými, dobrými, milujúcimi ľuďmi, lebo práve takýmto bude nakoniec patriť svet.“

Taká prostá vec o osude dravcov, a ako si ju málo uvedomujeme: „Nijaká dravosť v nej /v histórii/ nenašla svoje definitívne víťazstvo, každá raz podľahla inej dravosti. Ba možno tí najväčší dravci zažili v živote najviac strachu.“

Keď sa k nám začne bližieť najväčšia istota, začíname sa cítiť najneistejší.

(18. marec 2009)

Rúfus v epistole „Čas voľby“ r. 1992 hovorí: „Európa stojí na prahu takej novej reštrukturalizácie, akú nepoznala od konca druhej svetovej vojny. Všetko je v otvorenom alebo skrytom podpovrchovom pohybe a možné je všetko. Západ Európy dosiahol svoju tak sľubne vyzerajúcu integráciu, ale robil to zo strachu pred komunizmom.“

Tento strach pretrváva dodnes, ibaže nadobudol podobu strachu z Ruska. Nuž a v čom je prameň tohto strachu, o tom nám povedal svoje Dostojevskij...

Stratí sa niekedy ten strach? A potom čo bude? - „Strašák teda odišiel - a čo teraz? Vrátia sa vrabce do makovic, alebo vydrží integrácia aj naďalej?“

Rúfus tu vyslovil predpoklad, ktorý sme celkom prepočuli: že nezbrojenie môže neokapitalizmus zraziť na kolená. „Aké budú osudy integrácie potom?“

Rúfusova otázka: „A kedy láva vychladne?“ - sa mi zdá veľmi príhodnou pre dnešné USA: „A kedy láva vychladne? Keď národy presadzujúce onú internacionálnu jednotu pochopia, že nadoživali svoje postavenie a pod jej červeným plášťom nevkusne servirovali vlastné priority. A budú mať na to, aby pochopili? Ústup zo slávy bol vždy ťažký a bolo naň treba mať. Kde na to vôbec nemali, tam už beží tragédia na plné obrátky.“

(4. apríl 2009)

Ktovie, či aj o záveroch samitu G-20-ky, ktorý sa skončil predvčerom v Londýne a ktorý by mal priniesť nový systém finančného usporiadania sveta - neplatia Straussove slová, že „všetky vonkajšie pokusy o obnovu sveta a zlepšenie pomerov sú fantasmagóriami, kým sa človek systematicky nezačne zlepšovať“, - lebo „všetko sa mení, všetko je nové, len človek ostal taký, aký bol v predkultúrnom čase“...

A či aj o tomto samite raz nepoviem: „A preto je dnešný svet ako deravý sud, do ktorého sa nalieva náplň úsilí a túžení, i víno dobrej vôle, i dažďová voda pokusov o záchranu a obnovu, ale všetko vyteká, nevedno kadiaľ a kam...“

(6. apríl 2009)

Návod Zlosyna
Ak nemá dôjsť k Pravdy vláde, ponúkam vám riešenie, ktoré zaručene platí:

Čím viac je dač' vznešené, tým viac nech sa v opak zvráti. - - Krása s Láskou v prvom rade.

(17. apríl 09)

Zaujímavú úvahu rozvinul Porubčan navetou z Lukáša: „A keď tomu stále od veľkej radosti nemohli uveriť a len sa divili...“ (Lk 24, 41). - Postavil proti sebe farizejov a apoštolov. Farizeji mali od vojakov „najautentickejšiu

novi viac ako kedykoľvek predtým žiadalo kričať: „Ľudia, ved' majte rozum! Kristus neprišiel pre parádu. Neprišiel pre nejakých pár čudákov. On jediný vie, kde je to všetko zauzlené.“ - Ten rachot, ktorý sprevádza rútenie sa svetového poriadku, je oným „strašným rachotom, s ktorým sa rúti ten (dom), čo bol postavený na piesku“.

(Je na počudovanie, že som v čase tejto krízy nepočul spomenúť podobnosť o dome postavenom na skale a na piesku.)

(2. marec 2009)

K dnešnej svetovej kríze sa hodia Hviezdoslavove slová:

*Alebo zmes zas pred stvorením sveta,
hmôt a sil rozbroj kľbčiaci sa ruch,
čo vezme smer, až zarez, kde mu méta?
však nad chaosom totým kdeže lieta,
jak kedys' lietal, jasný tvorčí duch?...*

(5. marec 2009)

Solovjov: „Východná otázka“. - Človek sa bojí aj pomysliť, čo môžu znamenať pre dnešok Solovjovove závery o tom, že v zápase Islamu a Byzancie „moslimovia boli viac v práve, a preto aj boli mocnejší než Byzantínci, ktorých museli premôcť, lebo dejiny majú vnútornú logiku a mravný zmysel.“ - Ľudia, ktorí nadobro upadli do bludu (moslimovia) „právom zvíťazili nad ľuďmi rozdvojenými medzi pravdivými slovami a pochybným životom“.

Môžeme byť istí, že títo ľudia - moslimovia - „nemôžu definitívne triumfovať“ (Solovjov) - ale či tak znova nemôže byť dočasne?...

Ó, dnešná doba - uvedomuješ si túto Solovjovovu VÝZVU? - „Kto odstráni obe jednostrannosti živým uskutočnením plnej pravdy? Či existuje taká svetová sila, ktorá by mohla v skutočnom spojení zlúčiť v historickom dianí božský princíp s ľudským, nábožnosť so vzdelanosťou, náboženstvo s humanizmom, pravdu Východu s pravdou Západu a v mene tejto plnosti pravdy povedať ochromenému grécko-slovanskému svetu: Vstaň a choď!“

(11. marec 09)

Kapitolkou „Bez strachu medzi vlkov“ nás Porubčan navracia k tým dvom Hviezdoslavov-

správu o zmŕtvychvstání“. Napriek tomu „neverili alebo nechceli veriť, lebo veľmi chceli, aby to nebola pravda“.

Nemôžeme si pomôcť; to nádherne vysvetľuje ono tvrdošijné odmietanie a popieranie Ruska touto dobou: Neveria, lebo veľmi chcú, aby to nebola pravda!

Úplne inou bola neveria apoštolov: „Tí však, naopak, veľmi túžili veriť. I ten najmenší náznak, že by to mohla byť pravda, im spôsoboval ohromnú radosť. Neverili a divili sa plní radosťou.“

Ako sa to nádherne zišlo - moja „ohromná radosť“ zo všetkého, čo by mohlo podporiť moju vieru v Rusko - s touto radosťou apoštolov, túžiacich uveriť v Kristovu živú prítomnosť medzi nimi.

Straussove slová platia aj pre 21. storočie: „Naše storočie malo už pri svojom vstupe do existencie asymetrické vrásky na čele, lebo nevedelo, či sa má báť o to, čo pomínie, alebo o to, že nepríde to, čo by mohlo prísť.“

(19. apríl 2009)

Prišla mi do rúk kópia Hviezdoslavovej skladby „Tým dnes milosrdným...“ - a dúpniem nad tým, ako je v nej vystihnutý dnešný osud slovenský. Čo tu bolo kedysi Maďarsko, to je dnes EÚ! Aj ona nám núka štedrý chlieb. (Nielen nám, aj Ukrajine? - pripisujem 13. 7. 2014.)

Skutočne vzácne, krásne, zaujímavé to v dnešnom zmutku, víre, hurhaji, v sebestva, šalby ryku trhovom - i Slovač má vziať štedrý chleba kus, ni ona nemá biediť, nesmie hynúť? -

A teraz počúvajte, vy Spasitelia Slovenska!

Lež od dráhného času iný hlad, pôst veľký ja zriem pást sa na Slovači, jej jatrá skubať supom kavkazským... i čakám, kedy o tom vzlietne správa, zburáca kedy poplach do sveta? Či viete, vy, dnes schopní almužien, dnes - priznávame - krotkí, starostliví i dobročinní, viete, aký to jej nedostatok? - Duchu hladomor!...

Ó, ako ste aj dnes pohotovi reagovať!

Ba ozval sa už neraz výkrik súžby tej, srdcolomný nárek: dorazil

i k vašim ušiam. No vy leda plecom ste stišli, abo 'To vresk zradcov... 'vrkli a k ohlušeniu stesku obeti páchali svoje, pášete až podnes... +

Nie samým chlebom žije človek, ale i duše stravou. Teda dáte-li Slovači chleba a tá, požijúc ho, zdužie zdravím, nenazdajte sa: tak nakímiť že môžete i jej ducha, i popudiť ho k vzrastu, k rozkvetu. Nie, jeho zbožia nemá vaše pole čo ako tučné, nieto zásoby mu v umoch vašich čo jak vzdelaných; v ňom samom tkvejú jeho bytu prvky, podmienky duhu, vzpruhy zveľatku, semena zlato, Bohom zasiate už pri počatí v žití materinskom - v ňom samom, a len jeho vlastné slnce, len súrodé mu, milé podnebie, vzduch plný sladkých hnutí, spevavý dážd' jeho mráčkov môže vyčariť ich z tajných hlbín otrasenej mysle: že vzbudený, sám sebou obživený, za lístkom lístok, vetva za vetvou zbujeje, vzkvitne, sťažie ovocím...“

(19. máj 2009)

Moje dávnejšie „stotožnenie“ kresťanstva s Ruskom (v Libovom zborníku) sa mi znova a znova potvrdzuje. - Aká je v tom úľava - v situácii, keď tak široko-d'aleko nenájdete človečička, čo by zdieľal tvoju vieru...

Porubčan by iste krútil hlavou nad mojím prenášaním jeho slov z Krista na Rusko - no ale neplatí to vari od slova do slova o vzťahu dnešného sveta k Rusku? - „Takto nepochopiteľne tvrdo a zadubene stoja proti Kristovi jeho nepriatelia a nechcú za nič na svete od neho nič prijať. Bez toho, že by sa aspoň trochu započúvali do jeho slov - bez toho, žeby zvažovali ich pravdivosť, jediným škrtom všetko prečiarikli ako nepravdivé. Nie, žeby mali proti nemu argumenty, ale preto, že to, čo hovorí, nezodpovedá ich záujmom a predstavám. Argumenty si vymýšľajú až dodatočne: „Nikto z farizejov nejde za ním - a okrem toho nie je z Galileje“.

A v nasledujúcej kapitole („Komu sme bližší“) si ma Porubčan priamo vyviedol k Ťutčevovmu znamenitému štvorveršiu „Umom Rossiju ne poňat“: „Zaťatá nechota prijať pravdu,

ktorá sa javí ako nevyhovujúca, pôsobí na logické myslenie („um“) tak zhubne, že mu úplne berie pôdu pod nohami („ne poňat“!). A tak „tí, čo cítia nedostatočnosť svojej pravdy, pokúšajú sa to nahradiť prisnosťou paragrafu a tvrdošťou litery („aršinom obščim ne izmerit“!).

„Naproti tomu stojí Ježiš a pokojne a neobľomne už celé tisícročia trvá na svojom: láska je nad každú logiku, nad každé chápanie, nad každý zákon.“

„V Rossiju možno toľko veriť!“

Tak, milí moji, odpovedajte si na Porubčanovu otázku: „Komu sa viac podobáte a komu ste bližší?“. Kristovi či farizejom?!

Porubčan spája túto úvahu o láske s Jánovým evanjeliom o žene, ktorú chceli ukameňovať pre cudzoložstvo (8, 1-11). - Naozaj: nežiada sa aj nám príviesť Rossiju pred Krista so slovami: „Mojžiš nám v zákone nariadil takéto ženy ukameňovať. Čo povieš ty?“

Ako často musia Rusi na bezpočetné obviňovania odpovedať v duchu: „Kto z vás je bez hriechu, nech prvý hodí kameň.“

(22. máj 2009)

Na obranu môjho včerajšieho Dostojevského mi Porubčan ponúka slová: „...Kto raz nechce poznať a uveriť, proti tomu je bezmocná i tá najčistejšia logika, i ten najväčší zázrak. - Tak nám nakoniec zostáva len konštatovanie: „Kto neuverí, zostáva v tme.“ Tomu sa dá rozumieť. Dá sa však tomu aj uniknúť, lebo človek má nakoniec i tú hroznú slobodu, že sa môže rozhodnúť pre tmú.“

A toto sa vari nehodí k ruskej ideí? - „Možno, že keby „uveriť mu“ znamenalo len prikývnuť na to, čo hovorí, ani by v tom nebol nijaký veľký rozdiel. Keď to však znamená ísť cestou, ktorou nás vedie, to sa nám už zdá príťažké.“

Ach, jaj! Uverejnenie toho Dostojevského v LT ma sice potešilo, ale na druhej strane - a to je ešte slabé slovo! - SKLAMALO. - Ako bolo možné vypustiť tri úvodné mottá, ktoré celému článku udávajú TÓN!

„Pravou ideou národa nie je to, čo si národ sám o sebe myslí, ale akú predstavu má o ňom od večnosti Boh.“

(Vladimír Solovjov)

„Dal som im svoje slovo a svet ich znenávidel, lebo nie sú zo sveta, ako ani ja nie som zo sveta.“ (Jn17, 14)

Kadekomu uveríme na slovo, len prorokom sa nám veriť nechce.

(Zápisník)

Vynechaná celá pasáž o Hviezdoslavovskom OBRÁTENÍ, nie preobliekani:

(24. máj 2009)

Po návrate z prechádzky som si znova prečítal „Proroctvo Dostojevského“ - a keď som za tým otvoril Porubčana, on na moje čítanie hneď zareagoval slovami: „Celý náš svet, v ktorom žijeme, je zotročený sebestvom - a keby nám Kristus nebol otvoril nové priestory lásky, nikdy by z našich rúk nespadol jeho okovy.“

A za tým sa hneď obrátil k nášmu svetu: „Tí, čo sa skutočne veľmi milujú, iste vedia, ako sa človek stáva tým viac sám sebou, čím viac sa stráca v tom, komu miluje - ako sa stáva tým viac slobodnejším, čím viac sa dáva do služieb milovaného.“

Dnes je sviatok „Slavianskej kultúry i pís'mennosti“ - s veľkými oslavami vierozvestov v Rusku. - Zároveň je dnes posvätený pravoslávny chrám na vyvýšenine naproti chrámu sv. Petra v Ríme.

Ako by sa nám (tomuto svetu!) žiadalo doviest' ruskú mládež k tomu, aby naplňovali na svojich otcov! - Akú energiu na to vynakladáme!

(25. máj 2009)

Nevychádzam z údivu, že sa dačo také mohlo stať: že náš Dostojevský vyjde práve v predvečer Dni slavianskej kultúry i pís'mennosti! - A ako vznešene ich Rusko toho roku oslávilo!

V Moskve zasadal Vsemirnyj russkij narodnyj sobor - prvý raz pod vedením patriarchu Kirilla. Hlavná téma: Mládež a ekológia duše.

Na zasadnutí sobora predniesol nesmierne závažné slová Nikita Michalkov: „Krajina potrebuje koncepciu, nech ju nazveme, ako chceme. Koncepcia je predstava o tom, čo my vlastne sme. Hlboko som presvedčený, že akým bude Rusko, takým bude aj svet. - A žiaľbohu, my si to málo uvedomujeme, menej ako tí, čo nás nemajú radi. Oni si výborne uvedomujú, že je to naozaj tak, a preto tak skvele pracujú.“

Michalkov mi tak hneď pripomenul Dostojevského, tú jeho znamenitú otázku: „Nehrá tu úlohu práve nejaký inštinkt, tušenie, že keď sa tieto východné slovanské národy raz oslobodia, stanú sa nositeľmi akéhosi závažného posolstva v novom budúcom človečenstve a zaujmú miesto starej civilizácie, ktorá vybočila z pravej cesty?“

A keďže Rusko nie je hocičo, ale „gigant a sila“ - „potom títo západní ľudia musia aj Rusko z celej duše nenávidieť, pričom inštinktívne a bezdôvodne, radujúc sa z každého jeho neúspechu a nešťastia. Práve o inštinkt tu ide, o vytušenie toho, čo príde...“

(26. máj 2009)

Porubčan nám núka kapitolku „Neochotné srdce a sila pravdy“, ktorá je ako šitá na ten zápas o vieru v Rusko, ktorý sa (aj zásluhou Dostojevského) rozhára. - Veď ide svojím spôsobom o to isté. Ako povedal Michalkov: „Aké bude Rusko, taký bude svet.“

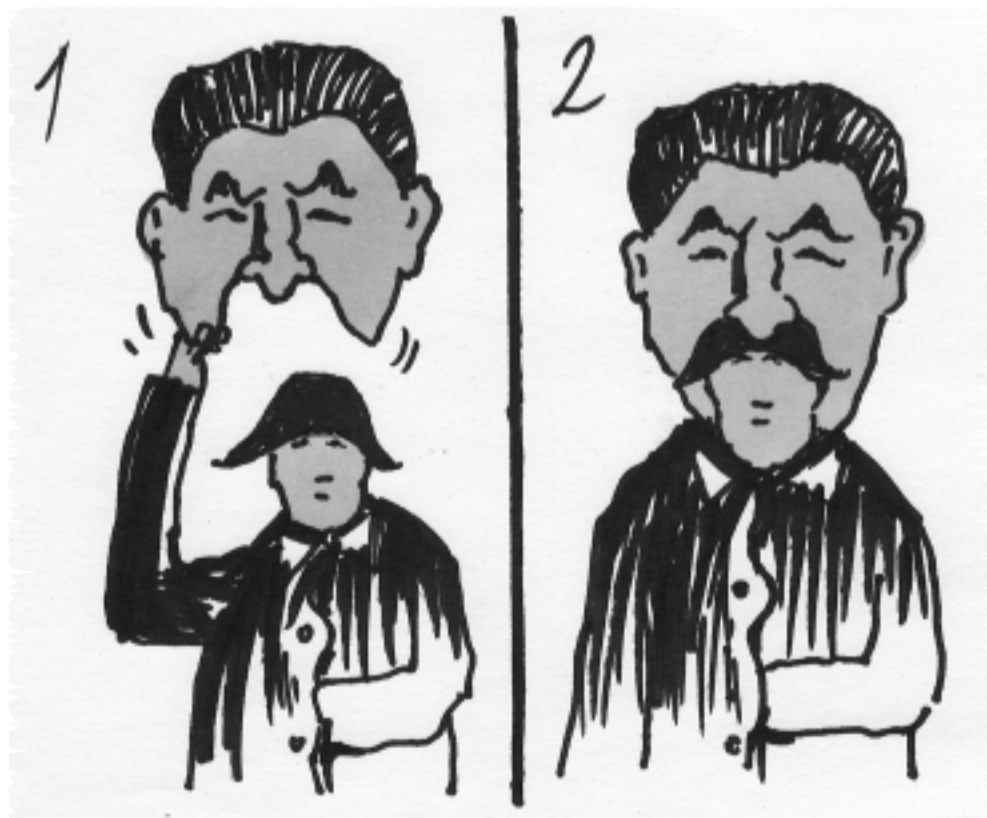
A to akým bude Rusko i svet, závisí od toho, ako prijímú Kristovo posolstvo.

Drž sa, chlapče, pevne zásady: nepresvedčaj presvedčených o opaku. Ako hovorí Jozef Porubčan: „Človek by sa nazdával, že tento Ježiš svojou múdrosťou a výrečnosťou umlčí každého svojho protivníka a neodolateľnou mocou svojej logiky prinúti každého prijať pravdu... Stalo sa však niečo celkom iné. Nik z tých, čo sa s Ježišom hádali, neuveril - nik sa neobrátil.“

A keby si so svojim Ruskom aj zostal celkom samučičký sám, drž sa Porubčanovo: „...Keď vidím, ako pravdu napriek jej istote považujú za nepravdu, keď ju napriek jej jasnosti nazývajú tmou - viem, že sa o tento pokorujúci pocit už dávno so mnou podelil najmúdrejší a najvýrečnejší Ježiš.“

„Kto je z Boha, počúva Božie slová. Vy nepočúvate, lebo nie ste z Boha“ (Jn 8, 47).

Jánovo evanjelium, ktorého myšlienky Porubčan rozvíja (8, 48-59), mi priam drasticky ukazuje, za koho ma budú považovať moji oponenti. „Židia mu odpovedali: „Nehovoríme dobre, že si Samaritán a posadnutý zlým duchom?“ Ježiš odvetil: „Ja nie som posadnutý zlým duchom, ale ctím si Otca; a vy mňa znevažujete. Ja nehľadám svoju slávu, ale je, kto ju hľadá a súdi“ (Jn 8, 48-50).

Kresba: Andrej Mišanek

Postoj tých, ktorých neokatólici volajú „radikálni tradicionalisti“ nie je nič iné, ako večné a nemenné učenie katolíckej Cirkvi. Magazín *The Month and Catholic Review* už v roku 1881 publikoval článok otca Michaela Gavina, s odpoveďou na rozsiahly útok na pápežskú neomylnosť, ktorý podnikol protestant menom Dr. Littledale. Ukázalo sa, že Littledale bol o neomylnosti informovaný rovnako dobre, ako väčšina neokatólickych apologetov. Otec Gavin bod za bodom odkryl slabé miesta Littledaleovej tézy, čo by dnes mohlo byť veľmi poučné aj pre našich neokatólickych priateľov. Uvediem tu pár najväčších neokatólickych bludov s príslušnými reakciami pátra Gavina.

PÁPEŽ,
INŠPIROVANÝ
DUCHOM SVÄTÝM,
KONÁ VŽDY
PRE DOBRO CIRKVI

Toto je naozaj jedna z najstarších neokatólickych téz. Hovorí, že pápež v ničom z toho čo robí, nemôže urobiť ozajstnú chybu. Ak sa zdá, že sa mýli, je to tak preto, že nemáme dost' pokorného ducha a nechápeme nebeskú múdrosť ukrytú v pápežových zmätených výrokoch a škandálnych skutkoch. Otec Gavin nesúhlasí: Pápež môže konať hlúpo a neopatrne a spôsobiť škodu na dušiach. Ako súkromná osoba dokonca môže podpísať heretické krédo.

PÁPEŽSKÉ EXKOMUNIKÁCIE
SÚ NEOMYLNÉ

V prehnanej snahe na večné časy zdiskreditovať arcibiskupa Lefébvre a zabrániť jeho novej budúcej rehabilitácii častokrát hovoria, že ak niekto zomrie ako pápežom exkomunikovaný, je na veky zatratený. Otec Gavin potvrdzuje pozíciu „radikálnych tradicionalistov“, že pápež sa aj v tomto môže mýliť: Dr. Littledale ďalej hovorí, že Liberius odsúdil sv. Athanáza ako kacíra. Ak aj pripustíme že áno, tak teológovia učia, že pápež sa môže mýliť a odsúdiť nevinného, oslobodiť vinného, byť obľudne nespravodlivý a pritom stále ostáva neomylný v zmysle deklarácie Prvého Vatikánskeho koncilu. Ak súdi osoby, môže sa mýliť, pretože môže byť mylne informovaný, oklamáný falošnými dokumentami a podobne, bez újmy na jeho neomylnosti.

Pápež môže mocou svojej neomylnosti vyvíjať doktrínu tým, že nariaduje zmeny alebo úpravy predchádzajúceho učenia a my sa mu musíme s pokornou poslušnosťou podriaďovať.

A teraz rana z milosti. Neokatólickí apologeti nám ad nauseam opakujú, že každé pápežské nariadenie vo veci cirkevného učenia je nutné poslušne prijať. I keby sa dané nariadenie javilo ako meniace význam, či protirečiace zmyslu predchádzajúcej dogmy a doktríny. Nehanebne sa skrývajú za „vývoj doktríny“ ako hrozmienuje kardinál Newman a tvrdia, že dogma sa môže nejakým spôsobom vyvíjať v niečo odlišné a nové. Samozrejme nepripustia, že nová idea je naozaj nová a ani oni a za posledných 50 rokov ani Vatikán neprišli s uspokojivým návodom ako nové a staré učenie zosúladiť. Aby som toto pomýlené a nefungujúce chápanie „vývoja náuky“ vyvrátil, ocitujem absolútne jasné vysvetlenie hraníc pápežskej neomylnosti, ktoré podáva páter Gavin a ktoré, prekvapujúco,

dokonale ladí s postojom „radikálnych tradicionalistov.“

REV. MICHAEL GAVIN FABLES
ABOUT PAPAL INFALLIBILITY,
1881:

Katólicka cirkev, ako Dr. Littledale poznamenáva, tvrdí, že jej učenie je dnes presne také, aké bolo na počiatku. Áno, jej učenie nikdy neprotirečí tomu, čo bolo v minulých dobách autoritatívne vyučované, hoci v istých bodoch môže byť viac upresnené, ujasnené, plnšie alebo viac explicitné než predtým. Katolícka viera však zostáva vždy tá istá, teda, že Cirkev nikdy nepopiera to, čo raz učila a nikdy neučí, ani vo svojom univerzálnom pôsobení v oblasti viery a mravov to neschva-

Chris Jackson

Omyly neokatólicizmu

ľuje to, čo raz odsúdila a zavrhol. Privilégium neomylnosti jej bolo darované len a výhradne preto, aby bránila a verne ďalej odovzdávala korpus doktrín, ktoré jej boli zverené smrťou posledného apoštola. Katolícki teológovia učia, že od momentu, v ktorom sv. Ján zveril svoju panenskú dušu Bohu, sa neudialo žiadne nové zjavenie, ktoré by nás viazalo v oblasti viery alebo mravov.

Cirkev nemôže ani pridať ani ubrať čo len čiarku z korpusu právd, ktoré ako posvätné dedičstvo dostal sv. Peter a Apoštoli a ktoré oni mali odovzdať svojim nástupcom až kým Pán druhý krát nepríde. Táto náuka sa nachádza v knihách Starého a Nového zákona a v Tradícii, ktorá je nepísaným ústnym podaním právd, ktoré Apoštoli prijali od Krista, alebo ktoré im boli odovzdané Duchom Svätým, ktorý ich v Cirkvi zachováva jasne a neporušené. Je nemožné, aby sa v tak dlhom čase mohli ústne odovzdať tieto pravdy neporušené, ak by ich Duch Svätý ustavične nechránil. On zachováva ľud v poslušnosti rímskemu pápežovi a chráni ich, skrze neho a vďaka jednote s ním, od omylov vo viere. Dr. Littledale pripúšťa, že keď sa v Cirkvi vyskytnú bludy, tak najvyšší pontifex a biskupi, ktorí sú s ním v jednote skúmajú Písmo a spisy Otcov. Každý zvyk, každé krédo je alebo schválené, alebo zvrhnuté na základe vzťahu k viere, ktorú nám odovzdali Apoštoli. Od prvého nicejského koncilu v roku 325 až po Vatikánsky koncil v roku 1870 sa, za pomoci Svätého Ducha hlása tá istá viera. On bol prislúbený nástupcom sv. Petra a to nie aby hľadali nejaké nové učenie a nové zjavenia, ale aby zbožne chránili a verne vysvetľovali apoštolské zjavenie, teda poklad viery, zverený Apoštolom aby ho zachovávali. Novoty sú podozrivé a bezcenné, starobylosť je hodnotná a nasledovateľská.

Naša viera je rovnaká ako viera Apoštolov. Oni uznávali všetky dogmy, ktoré kedy boli alebo budú pápežmi alebo koncilmi vyhlásené.

Svojich žiakov naučili všetko, hoci nie vždy v takej plnosti formy, ako to vidíme dnes. Je fakt, že čas od času Cirkev definuje nejakú pravdu, ktorú katolíci v minulosti neboli viazaní veriť. Nebolo článkom katolíckej viery pred rokom 1854, že naša Pani bola nepoškvrnená počatá, ani pred júnom 1870, že pápež, len on sám bez jeho na biskupov konsekrovaných bratov, je chránený pred omylom, keď učí celú Cirkev vo veci mravov a viery. A keď hovoríme o evolúcii doktríny, tak na údajných rozdieloch najlepšie vidíme jednotu viery v Cirkvi. Cirkev nie je mŕtva. Pozostáva zo žijúcich údov. Je to živý organizmus. A pretože Cirkev žije, rast je samotným zákonom jej života. Tento zákon,

panej. „Takýto vývoj nie je nič iné, len nový spôsob vysvetlenia a objasnenia toho, čo bolo v podstate verené od počiatku, čo Apoštoli učili a nezapisali, čo by nutne povedali ak by to okolnosti žiadali, alebo boli na to priamo opytovaní, alebo čo by povedali s ohľadom na povstávajúci blud. Teda vysvetlenie čiastky zdedenej pravdy, ktorej je celá Cirkev vo všetkých svojich údoch, ale najmä v jej hierarchii, božsky ustanoveným správcom.“

Náleží Cirkvi, aby čas od času, ak uzná za potrebné, svetu povedala všetko, čo je súčasťou nejakej pravdy katolíckej viery, čo by bez takejto verejného vyhlásenia zostalo, alebo skryté, alebo zle pocho-

právd dostala od svojho Zakladateľa, celý a kompletný a Cirkev ho musí zachovať. Náuka, ktorú Cirkev musí strážiť sa nikdy nesmie zmeniť, ani rozšíriť o niečo nové. Len naše poznanie sa môže vyjasniť, alebo vzrásť.

Úmyselne pripúšťame, že isté náuky dnes deklarované ako katolícka viera, neboli v istých častiach Cirkvi bezvýhradne akceptované. Či preto, že v Písme neboli ľahko identifikovateľné, alebo sa hlas tradície zdal byť príliš vzdialený. Cirkev v tej veci istý čas mlčala. Nie vždy je múdre konať s najvyššou autoritou. Teológovia študovali a písali, misionári kázali, zbožné duše sa modlili. Okolnosti sa však zmenili a donútili Cirkev prehovoríť rozhodným hlasom. Cirkev nikdy nemôže vyhlásiť niečo, čo by bolo v celom organizme zloženom z veriacich po úplne nové a neznáme. Cirkev smie a občas to robí, že definuje isté doktríny, ktoré sú istými čiastkami Cirkvi, dokonca i tými v plnom spojení s Rímom, spochybňované alebo odmietané. Keď Rím prehovorí, spor končí. Každý je povinný podriaďovať sa učeniu najvyššieho pontifika, proti tomu niet odvolania. Miliarda dvesto štrnásť miliónov dnešných katolíkov po celej zemi vyznávajú tú istú vieru.

Veria v to, v čo verili Apoštoli, aj keď možno nie v takej jasnosti, precíznosti a určitosti, ktorú Apoštoli mali vďaka svojim mimoriadnym darom. Tí, čo prídu po nás nebudú musieť veriť v nič iné ako v to, v čo verí Cirkev dnes a čo schvaľuje dnes svojim univerzálnym pôsobením. Možno pravdy viery pre nich budú vyjadrené oveľa jasnejšie ako sú pre nás, možno ich obsiahnu vo väčšej šírke a možno lepšie pochopia jednotlivé prepojenie týchto právd. Možno to, čo sa dnes považuje za bezpečnú a pravdepodobnú mienku, bude vyhlásené za článok viery. Cirkev však nikdy nemôže ústami pápeža či koncilu protirečiť tomu, čo raz učila a schvaľovala, tak ako Dr. Littledale mylne tvrdí, ani nikdy nemôže učiť náuky, ktoré nie sú rozvinutím, ale naopak protirečia starej viere.

Herézy tu budú vždy istých častiach Cirkvi budú vždy módné. Cirkev ich však nikdy nemôže schváliť. Cirkev nie je zodpovedná za tých, ktorí jej protirečia. Cirkevné učenie je hlásané jej všeobecným pôsobením, slávnostnými definíciami jej Hlavy, a denne, ba v každej chvíli učením jej riadneho magisteria - katolíckych biskupov jednotených so Svätým stolcom. Ani pápež ale nemôže, ako snáď Dr. Littledale tvrdí, vo svojom rozmare a pre svoje potešenie urobiť nejakú náuku predmetom dogmatickej definície.

Pápež je spútaný a obmedzený Božským zjavením a pravdami, ktoré ono obsahuje a ktoré legítimne pochádzajú a sú nevyhnutné pre obranu tohoto zjavenia. Pápež je spútaný jestvujúcim krédom a predchádzajúcimi dogmatickými definíciami. Vo veci viery a mravov pápež nesmie zmeniť ani schváliť svoje vlastné závery. Je len správcom a strážcom Pánovho učenia, ktoré za pomoci Ducha Svätého zostane v pápežovej ochrane navždy v bezpečí.

Pápež je spútaný a obmedzený Božským zjavením a pravdami, ktoré ono obsahuje a ktoré legítimne pochádzajú a sú nevyhnutné pre obranu tohoto zjavenia. Pápež je spútaný jestvujúcim krédom a predchádzajúcimi dogmatickými definíciami. Vo veci viery a mravov pápež nesmie zmeniť ani schváliť svoje vlastné závery. Je len správcom a strážcom Pánovho učenia, ktoré za pomoci Ducha Svätého zostane v pápežovej ochrane navždy v bezpečí.

Andrea Čepiššáková: Madona